Husby Norra Järva

Kulturmiljöutredning

2018-02-01

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Uppdrag:	17U33592
Titel på rapport	Husby, Norra Järva, Kulturmiljöutredning
Status på rapport:	Slutleverans
Datum	2018-02-01
Beställare	AB Svenska bostäder
Kontaktpersoner:	Jan Olofsson, Johan Lundqvist
Konsult:	Bjerking AB
Uppdragsansvarig:	Byggnadsantikvarie Fredrika Mellander Rönn
Handläggare	Byggnadsantikvarie Johan Dellbeck Byggnadsantikvarie Viktor Källgren.

Bjerking AB
Strandbodgatan 1
Box 1351
751 43 Uppsala

Omslagsbild: Norgegatan, vy från Östra Husbybron. Till höger ses husen i kv Tönsberg och i fonden till vänster ses skivhusen i Husby centrum. Längst ut till vänster skymtar kv Dovre.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Innehåll

Inledning 4

Förutsättningar 5

Beskrivning 7

Tolkning 20

Värdering 22

Övergripande värden 22

Stadsplanehistoriskt värde 22

Arkitekturhistoriskt värde 22

Socialhistoriskt värde 23

Upplevelsemässiga värden 23

Aktivering 24

Känslighets- och tålighetsanalys 24

Hur kan områdets utpekade historiska kvaliteter och resurser förvaltas och utvecklas? 25

Delområden 29

DELOMRÅDE 1 30

DELOMRÅDE 2 32

DELOMRÅDE 3 34

DELOMRÅDE 4 36

DELOMRÅDE 5 38

DELOMRÅDE 6 40

DELOMRÅDE 7 42

DELOMRÅDE 8 44

DELOMRÅDE 9 46

DELOMRÅDE 10 48

DELOMRÅDE 11 50

Källor och litteratur 52

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Inledning

Bjerking har fått i uppdrag av AB Svenska bostäder att utföra en kulturmiljöutredning med konsekvensanalys inför en planerad förändring av stadsdelen Husby. Kulturmiljöutredningen ska ge kunskap om de kulturhistoriska värdena i Husby. Konsekvensanalysen innehåller en bedöming av de förslag som tagits fram och som avser förtätning och komplettering med nya byggnader. Föreliggande rapport berör det första steget, kulturmiljöutredning. Den är inspirerad av och delvis uppbyggd som en DIVE-analys enligt den vägledning som tagits fram av Riksantikvaren i Oslo 2009.

DIVE är en förkortning på engelska enligt följande:

D = Describe = Beskriva

I = Interpret = Tolka

V = Valuate= Värdera

E = Enable = Aktivera

Beskrivning: här beskrivs områdets historia och förändringar genom åren samt de komponenter som ger stadsdelen dess karaktär.

Tolkning: Husbys historiska kontext och sammanhang tolkas.

Värdering: Denna del definierar områdets kulturhistoriska värde. Enligt Riksantikvarens vägledning ska värderingen berätta vilka delar och karaktärsdrag som har ett speciellt värde.

Aktiveringen: Denna del innehåller en känslighets- och tålighetsanalys samt råd och riktliner för hur områdets utpekade karaktärsdrag och resurser kan förvaltas och utvecklas.

Därefter kommer presentationen av de i undersökningen ingående delområdena. Där redovisas de karaktärsdrag som är viktiga för den kulturhistoriska läsbarheten inom varje delområde.

Fotografier i rapporten är tagna av Bjerking om inte annat anges.

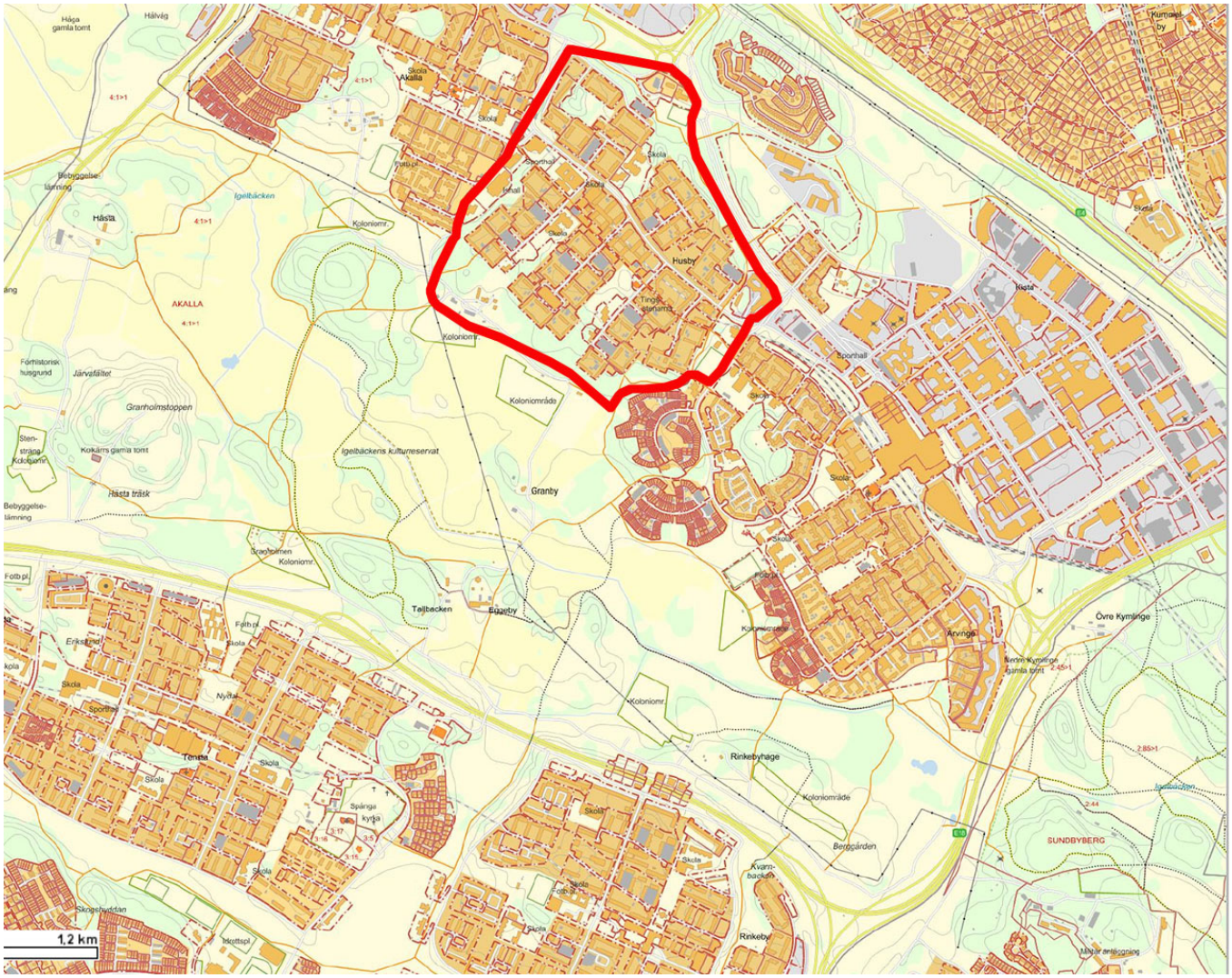

Karta över Järvafältet. Husby är inringat med röd ramlinje.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Förutsättningar

Belägenhet

Husby ligger på Norra Järvafältet i nordvästra Stockholm. Området förbinds med centrala Stockholm genom tunnelbanelinje 11, Blå linjen. Genom trafikledernа Hanstavägen och Turebergsleden står området i förbindelse med E4.

Nedan: två stadsplanekartor från 1973 för Husby centrum från 1972 och Husby I, kv. Trondheim, från 1971. Stadsbyggnadskontoret, Stockholm.

Gällande planer

Området planlades under åren 1971-1973. 1988 upprättades en ny plan för kv. Dovre för att möjliggöra byggande av bostadshus med kontor i bottenvåningen. Enligt tidigare plan var kvarteret avsett för låg- och mellanstadieskola. 1997 upprättades en plan för kv Hamar vid Hanstavägen intill Husbykorset för att möjliggöra byggande av bensinstation, vägrestaurant och hotell. Husbybadet i kv. Nidaros planlades år 1998 och ishallen år 2000. Detaljplan för den stora kontorsanläggningen i kv. Sätesdalen vid korsningen Norgegatan-Hanstavägen upprättades 1999. I den ingick även ny barnstuga. År 2011 upprättades ny detaljplan för Kv. Trondheim 4 mm för att möjliggöra påbyggnad på delar av befintliga femvåningshus.

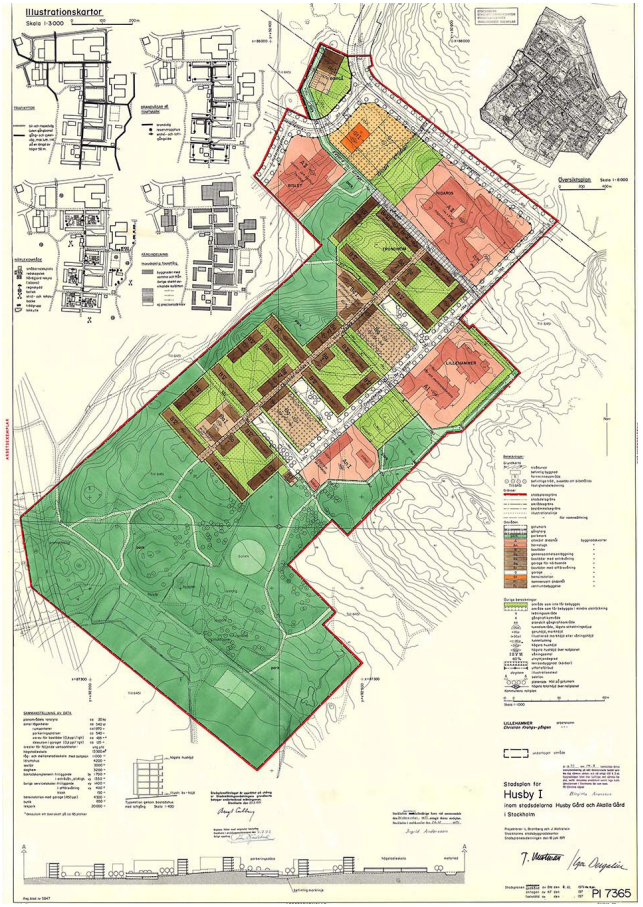

Nedanstående planer finns i dagsläget för området:

- Stadsplan för Husby I, Pl. 7365, 4.1.1971 (delområde 1 och 9)
- Stadsplan för Husby II, Pl. 7375, 27.4.1972 (delområde 2)
- Stadsplan för Husby III, Pl. 7425, 14.3.1974 (delområde 4, 5 och del av 11.)
- Stadsplan för Husby IV, Pl. 7435, 25.6.1973 (delområde 3)
- Stadsplan för Husby V, Pl. 7385, 27.1.1972 (delområde 6 och 7)
- Stadsplan för Husby centrum, Pl. 7380, 23.3.1972 (delområde 8 och del av 3)
- Stadsplan för område vid kv. Tönsberg, Pl. 8393, 2.10.1986, (delområde 11).
- Detaljplan för kv. Dovre mm, Dp. 8512, 27.5.1988 (delområde 7).
- Detaljplan för del av Akalla 4:1, kv. Hamar, Dp. 96113, 1997-11-17 (delområde 9)
- Detaljplan för del av kv. Nidaros mm, Dp. 96118, 1998-04-01 (delområde 8).
- Detaljplan för kv. Sätesdalen, Dp. 1998–05997-54, 1999-12-02. Ddelområde 11.)
- Detaljplan för Husby bollplan (ny ishall), Dp. 1998–05110-54, 2000-07-25 (delområde 8).
- Detaljplan för del av fastigheten Trondheim 4 mm, Dp. 2007–37492–54, 2011-05-12 (delområde 1).

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

ARBETSEXEMPLAR

Illustrationskartor

STOCKHOLMS STADSBYGGNADSKONTOR STADSPLANEBYRÅN INNELIGGANDE EXEMPLAR

Skala 1:3000 0 100 200m

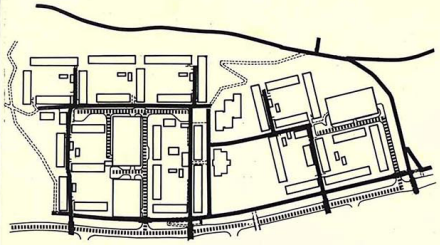

TRAFIKYTOR

- bil- och mopedväg (utan gångbana)
- gång- och cykelväg, max. lutning 1:14 på en längd av högst 50m.

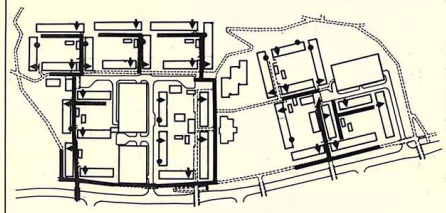

BRANDVÄGAR PÅ TOMTMARK

- brandväg
- entrésida
- reservtrapphus

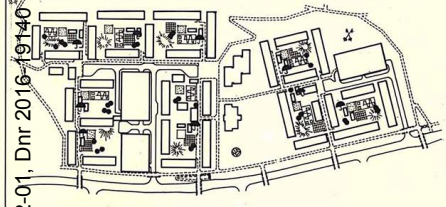

LÄRLEKOMRÅDE

- småbarnslekplats
- redskapslek
- regnskydd
- bollek
- hårdgjord lekyta
- skid- och tefatsbacke
- trädgrupp
- lekkulle

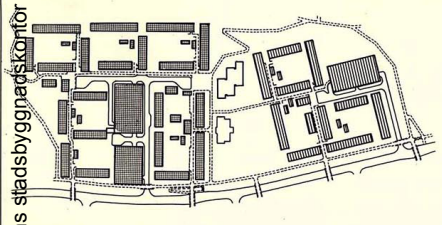

TÄRGINDELNING

- byggnader med samma och från övriga avvikande kulörton i olika nyanser
- byggnader med i huvudsak vitaktig kulör

Stadsplaneförslaget är upprätt på utdrag ur Stadsmätningsavdelningens grundkarta betygar undertecknad mätingenjören. Stockholm den 15 mars 1973

Översiktsplan Skala 1:8000 0 200 400m

Beteckningar

Grundkarten
- nivåkurvor
- befintlig väg
- kraftledning
- stadsdelsgräns
- Till 6451 fastighetsbeteckning

Gränser
- stadsplanegräns
- områdesgräns
- bestämmelsegräns
- illustrationslinje

Områden
- gatumark
- park park mark
- A allmänt ändamål, byggnadskvarter
- An barnstuga, "
- B bostäder, "
- Bg gemensamhetsanläggning, "
- Be bostäder med entrévåning, "
- Bg garage för närboende, "
- Ea elnätstation, specialområde
- Tm motortrafikområde, "

Övriga beteckningar
- område som inte får bebyggas
- område som får bebyggas i mindre omfattning
- u ledningsområde
- x gångtrafikområde
- xx planskilt gångtrafikområde
- +00,0 gatuhöjd, markhöjd
- (+00,0) illustrerad markhöja eller våningshöjd
- <00> högsta hushöjd
- <00,0> högsta hushöjd över nollplanet
- I, II, V våningsantal
- 60% utnyttjandegrad
- terrassbyggnad (kärbar)
- daghem illustrationstext
- planerade träd, illustration
- A A sektion

Kommunens nollplan

Kopiera likhet med originalet bestyrkes
Stockholm i stadsbyggnadskontoret den 5.6.74
Enligt uppdrag Anna Björklund

10 0 50 100m
Skala 1:1000

Typsektion genom bostadshus med loftgång. Skala 1:400

- V. högsta hushöjd
- V. illustr. bv-höjd

SAMMANSTÄLLNING AV DATA

planområdets totalyta	ca	17,5 ha
antal lägenheter	"	813 st
rumsenheter	"	3005 "
parkeringsplatser	"	718 "
varav för bostäder (0,9 ppl/lgh)	"	722 "
dessutom i garaget i Husby IV (0,3 ppl/lgh	"	265 "
arealer för följande verksamheter:		ung. yta
område för allmänt ändamål		12100 m²
lek- och fritidscentrum		4800 "
bostadskomplement: friliggande	vy	2050 "
i entrévåning, alt 42 lgh	vy	3650 "
lekpark		6700 "

Sektion A–A

Stadsplan för

Husby III

inom stadsdelarna Husby Gård och Kista Gård i Stockholm

Projektör: Å. Brohn och J. Wahlstein
Stockholms stadsbyggnadskontor
Stadsplaneavdelningen den 11 maj 1973

Stockholms kommunfullmäktige hava vid sammanträde den 1 april 1974 antagit denna stadsplan.
Stockholm i stadskansliet den 3 april 1974
Märta Wallin

N 1974 den 24-26 fastställes denna stadsplan med undantag av de delar som inte berörs av den av länsstyrelsen beslutade arrondering av del av fastigheten Husby 1:1 m.m. Byggnadslagen tillämpas inte fastställda och därmed bundna, varför detaljerna omedelbart vunnit laga kraft. Länsstyrelsen i Stockholms län den 9 juni. På länsstyrelsens vägnar
Birgitta Arenssen

antagen:
Stadsplanen godkänd av BN den 14.3. 1974
antagen av KF den 1.4. 1974
fastställd av Lst den 26.4. 1974

PI 7425

Regblad 5847
EA

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

ARBETSEXEMPLAR

Kulturhistorisk klassificering

Bebyggelsen i Husby är gul– respektive grönmarkerad enligt Stockholms stadsmuseums klassificeringssystem. Grönt betyder att bebyggelsen är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt och omfattar kv. Lofoten, Stavanger och Tromsö, samt kv. Ålesund i Husby centrum. Gult betyder att bebyggelsen är av positiv betydelse för stadsbilden och av visst kulturhistoriskt värde. Det gäller resterande del av stadsdelens bebyggelse med undantag för de delar som byggts efter 1990. Den äldre bebyggelsen i Husby gård är gul- respektive grönmarkerad medan den gamla mangårdsbyggnaden är blåmarkerad, det betyder att det kulturhistoriska värdet bedömts vara synnerligen högt.

Fornlämningar

På själva Husbyplatån finns inga fornlämningar med undantag för en stenformation i kv Dovre, som enligt traditionen ska ha utgjort en gammal tingsplats. I sluttningarna söder om kv. Molde finns hällristningar med runskrift och nordväst om Husby gård finns ett förhistoriskt gravfält samt runstenar.

Husby gård

På gränsen mellan Husbyplatåns skogklädda backar och det öppna Järvafältet ligger Husby gård Husby Gård har gett stadsdelen dess namn och är den yngsta bland kvarvarande gårdar på Järvafältet. Husby gård bildades under 1800-talets första hälft genom en sammanslagning av mark från granngårdarna Akalla och Granby. Huvudbyggnaden är daterad till 1840-talet.

Igelbäckens kulturreservat

På Järvafältet ligger det stora Igelbäckens kulturreservat som inrättades 2006 efter beslut i kommunfullmäktige. Det syftar till att bevara områdets äldre kulturlandskap. Husby gård ingår i kulturreservatet.

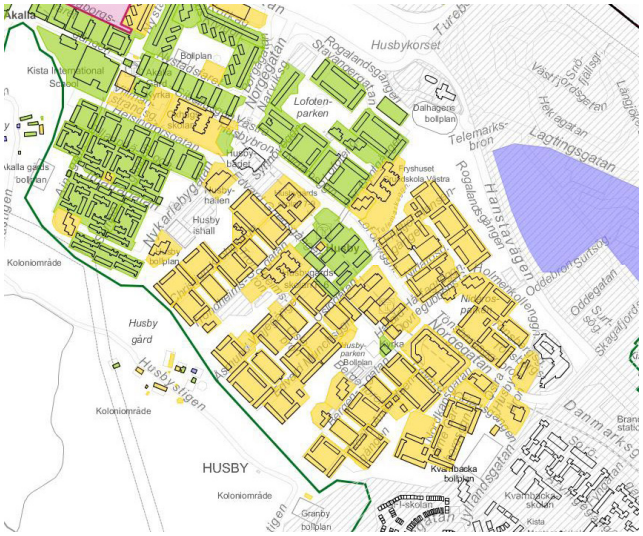

Stadsmuseets kulturhistoriska klassificeringskarta över Husby. Källa: www.stadsmuseet.se.

Riksintresse

Norra Järvafältet med Akalla, Husby och Kista ingår inte i något område av riksintresse för kulturmiljövården.

Översiktsplan

Stockholms översiktsplan nämner bl.a. Vision Järva 2030 och arbetet med att utjämna sociala och ekonomiska skillnader mellan olika delar av staden.

Beskrivning

Förhistorien

Den så kallade Järvastaden på Järvafältet i nordvästra Stockholm byggdes ut under 1960–1970-talen men har en lång förhistoria.

År 1905 inköptes Järvafältet av staten som militärt övningsområde för Svea livgarde och Svea artilleriregemente (A1). Järvafältet var beläget i socknarna Spånga, Sollentuna, Solna och Järfälla. Första gången Järvafältet på allvar aktualiserades för civil användning var i slutet av 1940-talet när Stockholms stad inkorporerade Spånga. Vid denna tid gjorde både Solna stad och Sundbybergs stad anspråk på att få nyttja Järvafältet för framtida bostadsbebyggelse. På 1950-talet blev frågan allt mer angelägen även för Stockholms stad. Markreserverna för bostadsutbyggnad i de södra och västra förorterna längs med de nya tunnelbanelinjerna var snart fullt utnyttjade och Järvafältet var det enda jungfruliga större markområde som återstod inom stadens gränser. Att få staten att gå med på en utflyttning av militären och en upplåtelse av marken för civila ändamål prioriterades nu av staden och förortskommunerna, inte minst eftersom inflyttningen och bostadsbristen bara tycktes förvärras för varje år trots ett omfattande nybyggande.

Det hela utvecklades till en dragkamp mellan kommunerna, regeringen och försvarsmakten. 1962 lovade statsmakten att vissa delar av Järvafältet skulle säljas för civilt bebyggande. Inför 1962 års kommunalval utlovade socialdemokraterna bostäder för 160 000 människor på Järvafältet före

Utsnitt ur ekonomiska kartan över Norra Järva 1951. De blivande stadsdelarna bestod till största delen av obebyggd skogsmark. Lantmäteriet, www.historiskakartor.se.

Sida 6: Stadsplan för Husby II, kv Tönsberg, Telemark och Holmenkollen, 1973.Stockholms stad.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

1970, varav 90 000 i Stockholm och 70 000 i grannkommunerna.

Hårda förhandlingar ägde rum under de följande åren mellan staden och staten med finansborgarrådet Hjalmar Mehr och finansminister Gunnar Sträng i spetsen. Först 1966 träffades en överenskommelse mellan staten och de fem kommuner som var intressenter i området: Stockholms stad, Solna stad, Sundbybergs stad, Sollentuna köping och Järfälla kommun. För 240 miljoner kronor fick de förvärva marken som staten hade betalat fyra-fem miljoner för drygt sextio år tidigare.

Södra Järvafältet

1962 hade Regionplanekontoret börjat utarbeta den första dispositionsplanen för Järvafältet. Ett preliminärt förslag till generalplan för Södra Järva, Tensta – Rinkeby, presenterades 1963 och antogs 1965. Tensta och Rinkeby kom under de följande åren att byggas ut mycket snabbt. Hösten 1967 flyttade de första hyresgästerna in i Tensta. Snart höjdes starkt kritiska röster till det stora nybygget liksom mot ansvariga politiker, planerare och bostadsbyggare. Via massmedia kom Tensta att bli ett riksbekant namn och en symbol för misslyckad stadsplanering och omänsklig boendemiljö.

Orsaken till kritiken kan sägas ha varit den snabba utbyggnadstakten och den bristande samordningen mellan alla olika bostads- och byggföretag som tilldelats mark i området. Byggherrarna (de var 22 till antalet) uppförde sina hus i otakt och det tog flera år innan allt blev färdigt. När hyresgästerna började flytta in fanns det inte heller några färdiga serviceinrättningar och det dröjde åratal innan tunnelbanan kunde invigas. Detta i ett område med omkring 30 000 invånare.

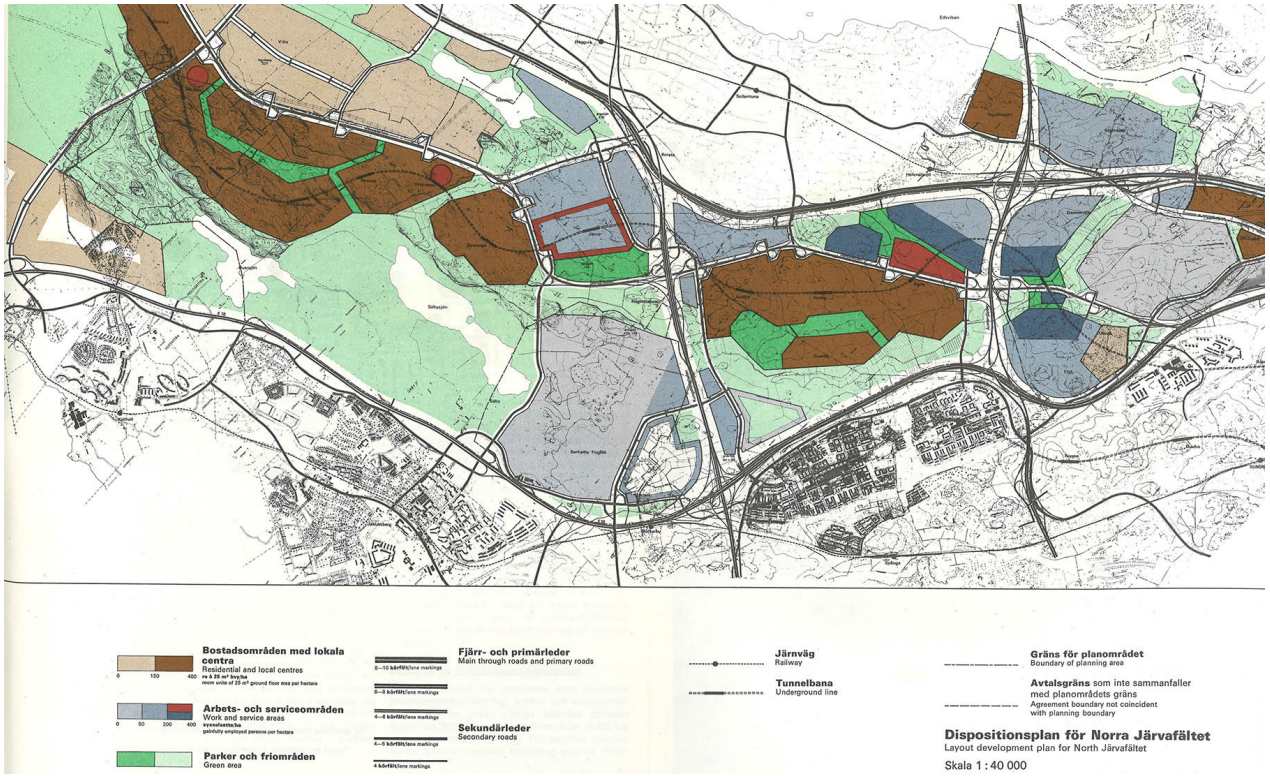

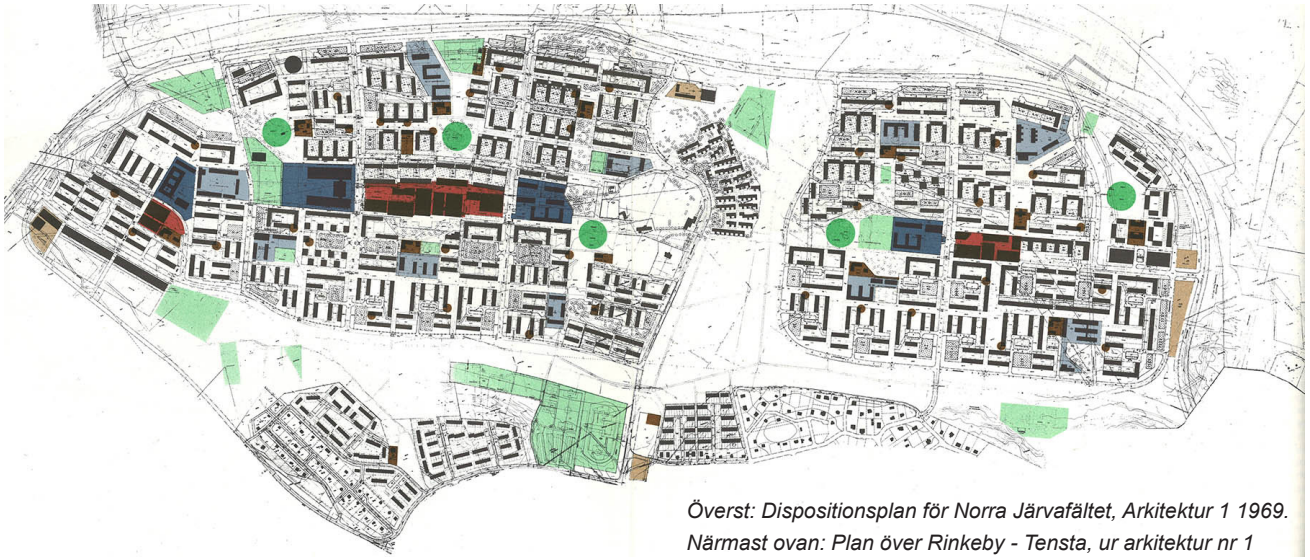

Överst: Dispositionsplan för Norra Järvafältet, Arkitektur 1 1969. Närmast ovan: Plan över Rinkeby - Tensta, ur arkitektur nr 1 1969.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Norra Järvafältet: dispositionsplanen och generalplanen

Visa av lärdomarna från misslyckandet med stadsdelarna på Södra Järvafältet satte Regionplanekontoret igång med nästa stora utbyggnadsprojekt: Norra Järvafältet. 1966 hade en Nordisk idétävling om bebyggelse på Järvafältet anordnats. Enligt tävlingsprogrammet skulle området rymma minst 100 000 rumsenheter à 25 kvm våningsyta varav 5000 rumsenheter i studentbostäder. Vidare skulle det finnas plats för anläggningar med regionalt inriktade verksamheter i norra Storstockholmsområdet: Detaljhandel, kulturella verksamheter, social och medicinsk service, nöjeslokaler, idrottsanläggningar och serviceverkstäder mm. I området skulle även beredas plats för 50 000 arbetsplatser på kontor och tillhörande sekundär verksamhet samt 13 000 inom industri- och lagerverksamheter.

1968 presenterades en dispositionsplan för Norra Järvafältet vilken antogs våren 1969 av de fem berörda kommunerna. Planen räknade med en folkmängd på 100 000 – 140 000 invånare när området skulle vara fullt utbyggt 1980. Planen var att bygga en så kallad bandstad med tre stadsdelar som länkades samman med en genomgående trafikled och ett parallellt genomgående gång- och cykelstråk. Varje stadsdel försågs med ett köpcentrum och en tunnelbanestation. Bandstadsprincipen hade föreslagits i flera förslag i idétävlingen 1966-1967.

En del av marken som skulle exploateras låg i Sollentuna kommun som radikalt skar ned sina expansionsplaner medan Stockholms stad höll fast vid sina planer. En generalplan för området upprättades hösten 1969 av Torsten Westman, Sven Lundberg och Igor Dergalin, m.fl. på Stockholms stadsbyggnadskontor. Den stadfästes av Kungl. Maj:t i april 1971.

Resultatet av planerna blev de nya stadsdelarna Kista, Husby och Akalla. En större centrumanläggning förlades till Kista, medan Husby och Akalla fick mindre stadsdelscentrum kring tunnelbanestationerna. Husby var den första av stadsdelarna som började bebyggas. Planen var från bör-

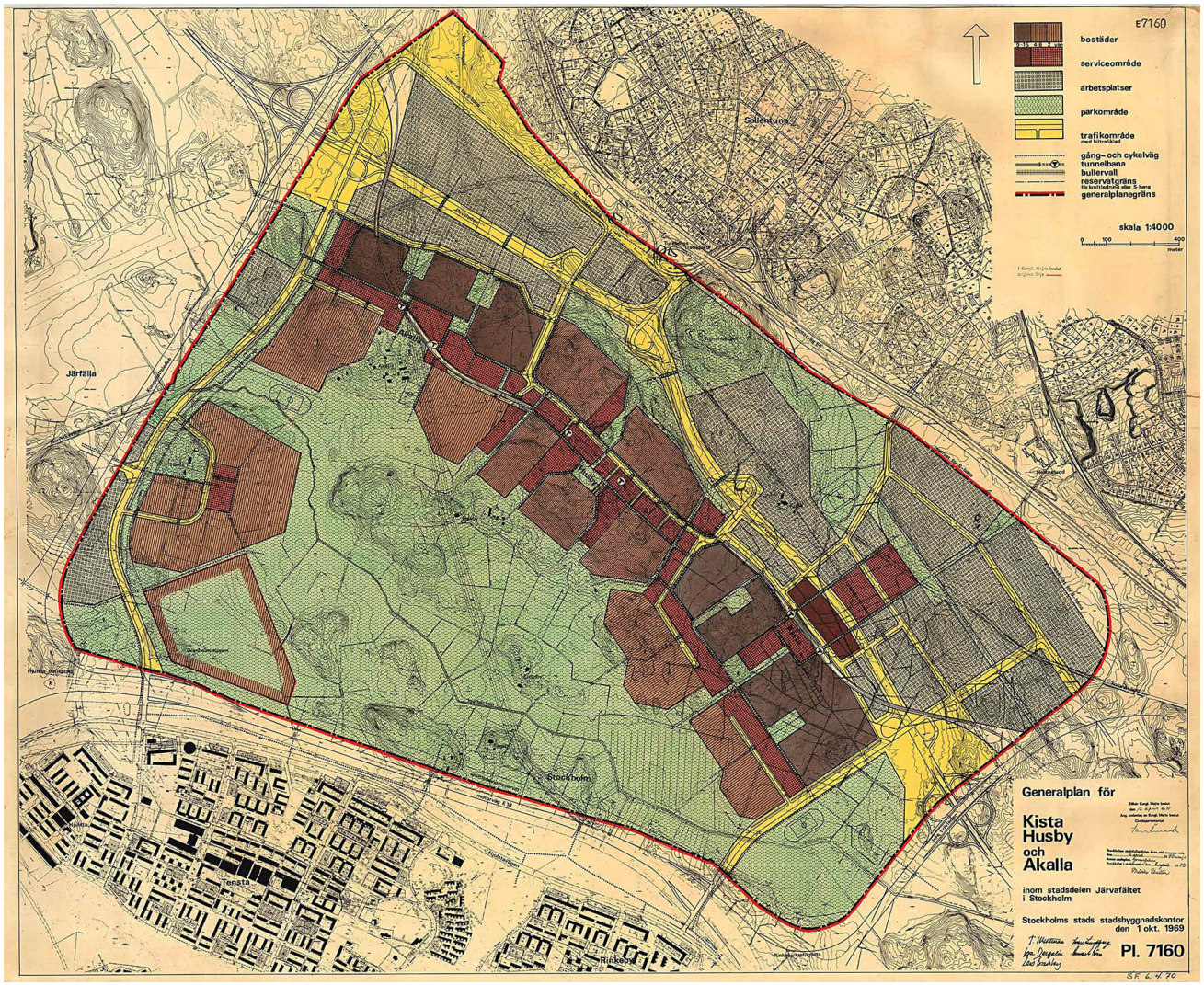

Generalplan från 1971 för Kista, Husby och Akalla, Stadsbyggnadskontoret, Stockholm.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Illustrationsplan över stadsdelen från 1974, AB Svenska bostäders arkiv.

HUSBY

ILLUSTRATIONSPLAN

AB Svenska Bostäder
Arkitektsektionen 740506
KOMPL. 1975-02-06

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

jan uppdelad i bostads- och arbetsområden. Bostadsområdena placerades söder om Hanstavägen, arbetsområdena norr om vägen. I generalplanen talades det om ”den täta staden” och att de senast planlagda stadsdelarna hade fått en betydligt högre grad av koncentrerad bebyggelse, jämfört med 1950-talets fritt formade stadsstruktur, vilket hade lett till kritik. Planförfattarna ansåg därför att man måste vara vaksam på de ”negativa upplevelser som den moderna byggtekniken i sten och betong kan förläna åt den förtätade staden”.

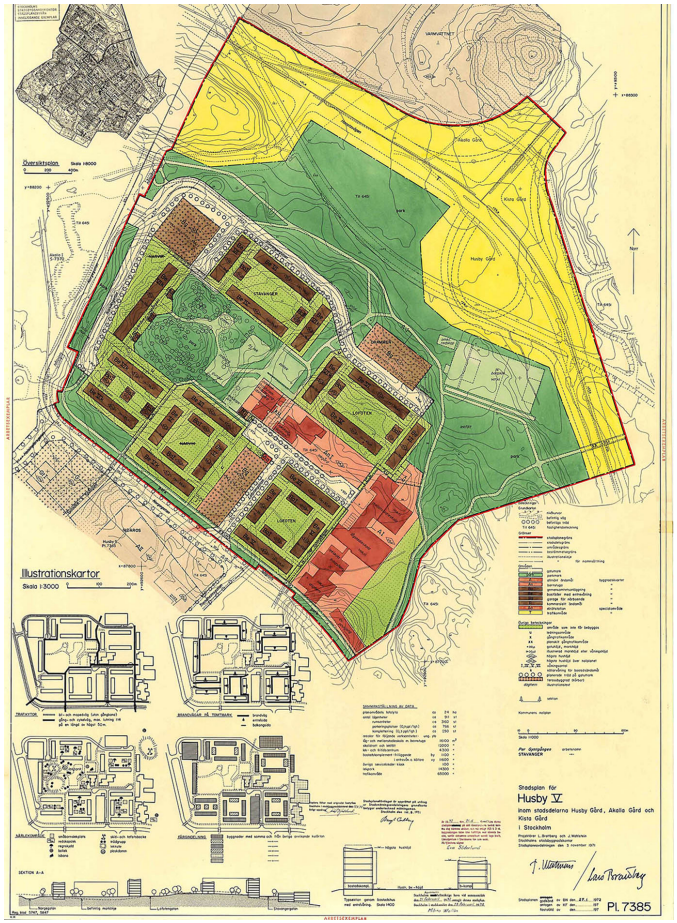

Plankarta från 1972 över det kvarter som byggdes av HSB: Lofoten, Stavanger och Tromsö. Stadsbyggnadskontoret Stockholm

Planeringen och byggandet kan ses som ett svar på den kraftiga kritik som riktats mot Rinkeby och Tensta. Misstagen där skulle inte upprepas. Husby planerades så att infrastruktur och service skulle vara färdigbyggd samtidigt med bostäderna. Man reducerade även antalet byggherrar och gav dem långtgående samordningsuppgifter. Arbetsplatsområdena skulle fungera som bullerskydd mot trafikleden. Dessa områden kom dock till största delen att byggas i Akalla och Kista. Vidare satsade man på fler grönytor i direkt anslutning till bostäderna som ett svar på kritiken mot den torftiga utemiljön i Tensta och Rinkeby.

Byggstarten skedde 1972 och 1974 flyttade de första hyresgästerna in i Husby. Centrumanläggningen var färdig vid årsskiftet 1975/76. Tunnelbanan invigdes sommaren 1977. Då stod hela stadsdelen färdig med 4700 lägenheter. Byggherrar var det allmännyttiga bostadsbolaget Svenska bostäder och HSB. Svenska bostäder byggde både centrumanläggningen och bostadskvarteren på Trondheimsgatan, Oslogatan, Bergengatan, Tönsbergsgatan och Nidarosgatan. HSB uppförde området med kvarteren på Lofotengatan i norra delen av Husby.

Husbys topografi och stadsplan

Stadsdelen Husby är belägen på en höjd bestående av morän och urberg, Husbyplatån, som vid tiden för planläggningen var skogbevuxen och helt obebyggd. Skogen och urberget är fortfarande två karakteristiska inslag i stadsdelen. Husbyplatån sluttar brant mot norr.

Bostadsbebyggelsen är uppdelad i sex områden som omger centrumområdet i mitten. I anslutning till centrum placerades även en högstadieskola i kv. Nidaros och en låg- och mellanstadieskola i kv. Lillehammer. Stadsdelen gjordes helt trafikseparerad. Genomfartsleden Norgegatan löper nedsänkt genom området, nordost om centrum. Parallellt med den löper huvudgångstråket Edvard Griegsgången. Däremellan ligger centrumhusen och tio höga skivhus med bostäder. Från huvudstråken löper gångvägar och säckgator in i bostadskvarteren. Parkeringsdäck i tre plan är belägna i änden av säckgatorna. Gatorna med biltrafik är nedsänkta och överbryggas av gångbroar.

Inne i, och mellan kvarteren finns sparade skogspartier som likt gröna kilar går in i bostadsområdena. Under bygget tilläts byggmaskiner inte att komma utanför yttersta husfasad, vilket gör att skogen i vissa fall når ändra fram till husknuten. I anslutning till de gröna kilarna har skolor och daghem fördelats över området. Husen är, med vissa undantag, relativt tätt placerade i fyrkant runt bostadsgårdarna, som har en stark och tydlig känsla av rumslighet. Bostadskvarteren grupperar sig runt de delvis nedsänkta parkeringsdäcken av betong i tre plan. De har närmast karaktären av ett slags ödsliga torg med små lätta kompletteringsbyggnader, som enligt ritningarna var avsedda för mopeder och torrsopor.

Bostadshusen och gårdarna

Bebyggelsen i Husby består av ett fåtal hustyper som upprepas över hela området. Arkitekter var AB Svenska bostäders arkitektkontor genom Sverker Feuk och Gunnar Andersson. Folke Romell stod för färgsättning av fasader.

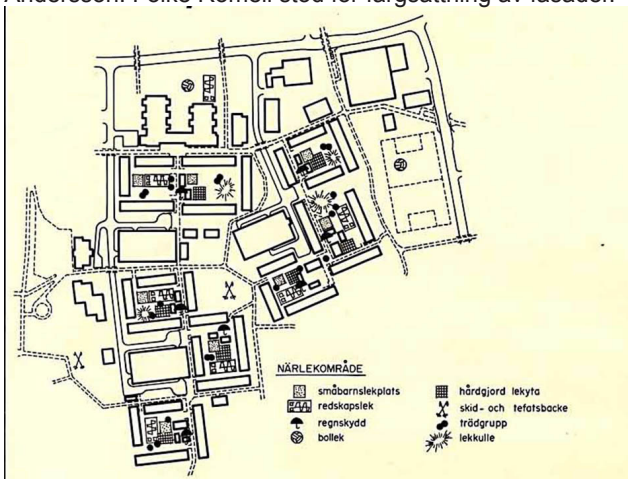

Karta från 1973 över gårdsplaneringen, kv. Molde och Halden. Detalj ur stadsplanekartan. Stadsbyggnadskontoret Stockholm.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

De flesta hus är fem våningar höga men även fyra- och sexvåningshus förekommer. Samtliga hus uppförda av Svenska bostäder är loftgångshus med stomme av prefabricerade betongelement och flacka motfallstak med invändig takavvattning. Fasaderna präglas av det upprepade rutmönstret som är en följd av fasadelementen samt de uppskjutande trapp- och hisstornen vid gavlarna som ansluter till loftgångarna. Ett fåtal fönstertyper varieras i området: här finns enluftsfönster i tre olika bredder, sovrumsfönstren är försedda med en smal vädringsluft.

Lägenhetsstorlekarna varierade och bland Svenska bostäders 2904 lägenheter fanns det allt från små dubletter med kokvrå till stora bostäder med 5 rum och kök. Nästan hälften av lägenheterna var på 3 rum och kök. Sophantering sker genom ett sopsugsystem som gör att soporna sugs från sopnedkasten i trapphusen via kulvert till en gemensam sopcentral.

Bostadshusen är till stor del likformiga men färgsättningen var från början varierad. Fasaderna fick mättade mörka färger i grönt, gult, rött och blått i kontrast till centrum som gavs ljusa fasader. Varje delområde hade från början en egen fasadfärg. I kv. Telemark, i nordöstra delen, försågs hisstornen med stora konstverk i emaljteknik av konstnären Göran Nilsson.

Ett annat karakteristiskt materialinslag var den råa obehandlade betongen i gångbroar, garage, hussocklar och murar med samma struktur och kulör som bostadshusens socklar.

De hus som uppfördes av HSB i kvarteren Lofoten, Stavanger och Tromsö i norra delen av Husby har genom det långt drivna elementbyggandet till stor del samma karaktär och utformning som Svenska bostäders hus. En viktig skillnad är att de inte har loftgångar utan i stället mellan tre och sex trapphus per hus, beroende på huslängden. De har dessutom balkongrader på gavlarna vilket skapar större variation i fasadgestaltningen jämfört med loftgångshusen.

Till vänster: Två bilder från bostadsgårdarna i Husby när det var nybyggt. Foto Sune Sundahl. Arkdes arkiv. www.digitaltmuseum.se

Även HSB-husen har betongelementfasader och flacka motfallstak. Husen har enluftsfönster i olika bredder, delvis försedda med smala vädringslufter. Fasadfärgerna går i mörkt guldockra över rött till rödbrunt. Sexvåningshusen dominerar. Arkitekter var György Korodi och Dietrich Hellwig på HSB:s arkitektkontor.

Den ”*starkt kuperade terrängen och rörligheten i planmönstret skapar variation i den stora skalan. I markmiljön ger de låga byggnaderna, murar, plank och staket i förening med trädgårdsanläggningarna en rik omväxling*”, skrev arkitekterna när Husby presenterades i Arkitektur nr 5 1975. Enligt dem hade även produktionsplaneringen fungerat som avsett. De som flyttade in erbjöds från början en färdig miljö där butiker och servicelokaler stod redo.

Gårdsmiljöerna

Den strikta trafikseparering gjorde att bostadsgårdarna kunde hållas trafikfria. De låga gårdshusen i trä var från början konsekvent målade i ”falurött och herrgårdsgult” vilket utgjorde ett tema i hela området. De innehöll tvättstugor, cykelförråd, vibrarum och hobbylokal.

Bostadsgårdarna hade en gemensam grundutformning som tog hänsyn till vindar och solförhållanden mm. Där fanns sandlådor och lekplatser med gungor och klätterlek samt bord och bänkar vid sandlådorna. Det fanns även en liten bollplan för småbarn och en kuperad gräsyta för kälkåkning vintertid. Vid de låga gårdsbyggnaderna fanns regnskydd och sittplatser. Träd och buskage planterades för att bilda olika rum och ge skydd mot blåst.

Bostadsgårdarna i HSB-kvarteren försågs också med trädplanteringar, buskage och gräsytor. Det skapades även lekplatser med lekredskap, sandlådor och fasta sittbänkar. Gårdsmiljöerna kompletterades med pergolor och cykelförråd. Gångvägar hårdgjordes med asfalt och betongplattor i mönsterläggning.

Konstnärlig utsmyckning

Husby har ett flertal exempel på offentlig konst i form av

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Betongskulptur i kv Oslo.

Ovan och nedan: tavlor i emaljteknik i kv. Telemark. Konstnär Göran Nilsson. De små tavlorna, ovan, finns i anslutning till några entréportar och de stora, nedan, är placerade på tre av hisstornen.

Ovan: Molnmänniskor av Alf Olsson på Nidarosgången.
Nedan: träskulptur av Lars Lindeberg på gård i kv. Holmenkollen.

Nedan: ”Djurskötaren” av Jörgen Martinsson på en gårdsmur i kv. Halden.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

skulpturer och väggmålningar av relativt kända svenska konstnärer. En skulptur av Alf Olsson kallad ”Molnmänniskor” finns på Nidarosgången vid Per Gyntgångens bro över Norgegatan. Det är en skulptur av corténstål med människofigurer i profil. Över dessa reser sig molnformationer. Skulpturen bärs upp av en stålpelare. Ytterligare en version av ”Molnmänniskor” har funnits på Nidarosgatans södra vändplan vid en av de små gårdar med sittplatser som inhägnas av betongskivor. Endast skylten som informerar om konstverket finns kvar idag. I andra änden av Lofotengatan står en träskulptur med abstrakta former tillverkade av träbjälkar och träskivor med ursågade cirklar och kanter med cirkelsegment, allt målat i starka färger: rött, grönt, gult och blått. Skulpturen står på ett betongfundament på en cirkelformad liten gräsyta med bänkar omgiven av kantstenar, allt inhägnat av låga betongelement. Träskulpturen är utförd av konstnären Lars Lindeberg. En liknande träskulptur, också den av Lars Lindeberg, står i kvarteret Holmenkollen på en öppen stensatt yta mellan en tvättstugebyggnad och två mindre gårdshus. Motivet består av en stiliserad sol med strålar omgiven av moln och träklot allt i färgerna blått, rött och gult.

I kvarteret Telemarks sydvästra del har betongsocklarna på några av husen försetts med dekorativa målningar i form av geometriska figurer i ljusa pastellfärger. I samma kvarters nordöstra del har hisstornen och väggarna vid entréportarna försetts med tavlor i emaljteknik av konstnären Göran Nilsson. Emaljtavlorna formligen lyser i brandgult och rött med blått som kontrastfärg. De avbildar fåglar och fjärilar på flykt. Tavlorna högst upp på hisstornen syns på långt håll.

På den södra bostadsgården i kvarteret Halden finns en betongrelief med ansikten i profil på en av de betongmurar som omgärdar en grönyta. Reliefen är skapad av Jörgen Martinsson och har namnet ”Djurskötaren”. På en av gårdarna i kvarteret Oslo finns en grupp abstrakta

Till vänster: Fyra bilder från Husby centrum när det var nybyggt. Foto Sune Sundahl i Arkdes arkiv. www.digitaltmuseum.se.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

betongskulpturer med mjuka former nedställda på marken som avgränsning av en yta med buskar. Konstnärens namn framgår inte. I anslutning till Edvard Griegsgången nära Husbybadet har det på senare år tillkommit ett par bronsskulpturer av hundar gjorda av konstnären Sonja Petterson.

En 60 m lång väggmålning utfördes år 2012 av ett kollektiv bestående av Husbybor på en vägg i centrum längs med Fridtjof Nansengången i Husby centrum.

De gröna kilarna

Genom de gröna kilarna mellan de olika grupperna av bostadskvarter skapas en direktförbindelse mellan Järvafältet och bostads- och centrumkvarteren. De gröna kilarna är aldrig slutna mot omgivningarna utan har medvetet getts en öppen förbindelse med dessa. Det är främst sydvästra halvan av Husby som står i direktförbindelse med Järvafältet. Nordöstra delen av Husby har endast indirekt förbindelse med det stora friområdet via gångbroarna över Oslogatan och gångvägarna genom centrum. Nordöstra Husby har visserligen en skogsridå i sluttningen ner mot Hanstavägen men är i övrigt med ”instängt” bakom stora trafikleder.

Ett skogspartil i grönytan mellan kv Trondheim och Oslo i sluttningen ner mot Järvafältet

Den bebyggelse som finns i de gröna kilarna är förlagd närmast bostadskvarteren. Den består dels av envånings trähus som från början inrymt kvartersgårdar och daghem (mellan delområdena 2 och 3, 4 och 5 samt 5 och 6), dels av större skolbyggnader i tegel mellan delområdena 1 och 2 och 5 och 6. Mellan delområde 1 och 2 har en tidigare daghemsbyggnad på senare år rivits. Mellan delområde 4 och 5 står en av de kvartersgårdarna tom med förspikade fönster. På platsen för det rivna daghemmet har marken börjat växa igen med sly. De gröna områdena är till stor del vårdade men viss igenväxning förekommer. De används t.ex. av förskolegrupper och folk på hundpromenad.

I sydväst finns det stora friområdet Järvafältet som ingår i Igelbäckens kulturreservat. Det är ett stort område, över tre kilometer långt, i Järvafältets dalgång med avrinning i Igelbäcken. Området utgör en välbevarad rest av odlingslandskapet som det såg ut i början av 1900-talet. Det bildades som kulturreservat 2006 för att bevara och utveckla odlingslandskapet. Husby gård ingår i reservatsbildningen.

Centrumanläggningen

Husby centrum markeras av de tio höga skivhus i åtta och nio våningar som står i två parallella rader i sicksackliknande mönster. De binds samman med låga längor i markplanet. Skivhusen inrymmer i huvudsak mindre lägenheter på 1-2 rum med kokvrå. Husen i kv. Ålesund benämns på bygglovsritningarna som ”Pensionärsbostäder” och ”Bostadshotell”, i kv. Bergen som ”Servicehus”. Målgruppen för bostäderna var, förutom pensionärer, personer som inte ”hann eller ville ägna sig åt hushållsarbete”, som det står i Svenska bostäders historik på deras hemsida. Det fanns också en bemannad reception som var öppen varje dag från kl. 7-20 och som kunde förmedla städning och tvätt, med mera. I receptionen fanns också barntillsyn upp till tre timmar i taget på vardagarna.

Husen benämndes på de ursprungliga ritningarna som Pensionärshotell och Servicehus för äldre. De sammanbinds i markplan med låga huslängor innehållande gemensamhetslokaler och, i kv. Bergen, även barndaghem, lekskola och fritidshem. Norra delen av centrum innehåller en mindre torgbildning. Här finns en livsmedelsbutik, restaurang och kafé samt småbutiker. Vid torget finns Husbyträffen och längs med Edvard Griegsgången bibliotek och ungdomsgård mm. I norra delen finns även livsmedelshallen i anslutning till tunnelbanenedgången. I södra delen, intill kyrkan i Husbyparken, finns en nedlagd livsmedelshall. Centrumhusen ritades av Ericson, Gynnerstedt, Ågren arkitektkontor för Svenska bostäder. Husen i centrum, både de höga skivhusen och de lägre sammanbindande husen, är även de uppförda med betongelementfasader och fönster- och dörrpartier i stålprofiler. Husbyträffen skiljer ut sig med sitt stora taksprång och ett spetsigt tälttak med falsad bandplåt.

I södra delen av centrum, sydväst om Edvard Griegsgången, ligger kyrkan som uppfördes 1977 i Svenska kyrkans regi efter ritningar av K. E. Hjalmarson & E. Strömberg arkitektkontor AB. Kyrkan har en närmast medeltida prägel med ett långhus täckt av ett brant sadeltak och i sluttningen ner mot Bergengatan en lägre utbyggnad för samlingssal och fritidsverksamhet.

Husby centrum öppnade successivt under hösten 1974. Det var från början rikligt försett med ett flertal butiker, postkontor och apotek, barnavårdscentral, socialkontor, hälsocentral, försäkringskassekontor, hemkonsulentmottagning och kvarterspolis. Efter hand kom centrum att utarmas och upplevas som förfallet vilket upprustningen kring år 2000 skulle råda bot på.

Husen i kv. Bergen i sydöstra delen av centrum har genomgått fasadrenoveringar på senare år varvid de karakteristiska ursprungliga fasadfärgerna ersatts med enhetligt vita fasader. I samband med det har även balkongräckena bytts ut till nya räcken av lättmetall med mörkgrå profiler och fronter av metallnät. Skivhusen i kv. Ålesund i nordvästra delen av centrum har bevarat den gamla färgsättningen med ljusblå respektive ljusgula fasader med inslag av röda

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

och gröna fält samt gula fält på de ljusblå husen och ljusblå fält på de gula husen. Bottenvåningarna har delvis mustigare färger, mörkrött och grönt. Skivhusen har fasader av betongelement med grov ytstruktur. I kv. Bergen har balkongräckena färger som kontrasterar mot fasaderna. Även de sammanbindande låga längorna är byggda med betongelementfasader, delvis med friliggande ballast men till övervägande del släta betongelement med målad yta: gult i kv. Ålesund och vitt i kv. Bergen.

Kvartersgårdarna, träfflokaler, föreningsliv

Samtidigt med bostadshusen uppfördes lokaler för olika fritidsaktiviteter, de s.k. kvartersgårdarna. De ritades av Abramson arkitektkontor. Uppdragsgivare var barnavårdsnämnden med dess barnstugeavdelning och fritidsförvaltning samt parkförvaltningen. Projekteringen leddes av Stockholms fastighetskontor. Kvartersgårdarna placerades i de öppna parkliknande grönområdena mellan de olika bostadsenklaverna. De innehöll fritidshem, kvartersgård och parklek samt klubbhem. Husen byggdes i en våning med en symmetrisk plan och förhöjd mittdel innehållande lekhall. De är uppförda med trästomme med invändig gipsbeklädnad och utvändig träpanel målad i ockragul kulör samt försedda med platta tak.

I gårdarna bedrevs en mängd aktiviteter: det var kursverksamhet av olika slag, Unga örnar med Bio kontrast, föreningsaktiviteter, teatergrupper, midsommarfester, grillkvällar och julpyssel.

Skolor

Stadsdelens skolhus uppfördes samtidigt med bostadshusen. Husbyskolan (högstadieskola) och Husbygårdsskolan (låg- och mellanstadieskola) intill Husby centrum i kvarteren Nidaros och Lillehammer ritades 1972 av Ericson, Gynnerstedt, Ågren arkitektkontor AB, medan skolgårdarna, ritades av Lennart Lisjö trädgårdsarkitektkontor. Byggherre var Stockholms skoldirektion. Det uppfördes även skolhus i grönområdet mellan kvarteren Telemark och Lofoten i nordöstra delen av Husby.

Kvartersgården femman i HSB-området. Foto i Arkitektur 1975.

Kvartersgård och daghem i anslutning till parken mellan kv. Lofoten och Tromsö.

Husbyskolan sedd från Edvard Griegsgången. T.v. ses loftgångshusen i kv. Trondheim. Foto från 1970-talet av Sune Sundahl. Arkdes.

Foto av torgbildning i centrum med soffor och plaskdamm. Jämfört med bilden av samma torg på s 14 ses att träden planterats och att nya lyktstolpar och bänkar har tillkommit. Även skärmtaken är ett senare tillskott.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Kv Dovre

Först 1990 byggdes det sista stora bostadskvarteret i Husby. Det var kvarteret Dovre som omges av Oslogatan, Bergengatan, Edvard Griegsgången och Nordkapsgatan i Södra delen av Husby. Kvarteret hade tidigare stått obebyggt, men på den ursprungliga stadsplanen var kvarteret avsett för en skolbyggnad. Byggherre var SKB, Stockholms kooperativa bostadsförening, som lät uppföra bostäder i ett storgårdskvarter. Det är utfört i en mycket tidstypisk postmodernistisk stil som står i stark kontrast till 1970-talskvarteren. Bebyggelsen består av en sammanhängande huskropp som omger större delen av kvarteret och påminner om den traditionella stenstadens kvarter. Mot Edvard Griegsgången öppnar sig kvarteret; det finns ett släpp mellan den långa sammanhängande byggnadsdelen och ett friliggande hus. Kvarteret är byggt i sex till sju våningars höjd. Fasaderna har en varierad utformning. Takfotens raka linjer bryts av med uppskjutande gavelpartier som skapar omväxling. Fasaderna är putsade i en varmvit färg ovanpå sockelvåningens mönstermurade fasad i rött och gult tegel. Fasaderna livas av indragna partier med burspråk i hela husets höjd och dekorativa putsade band i gulbrunt. Den strikta trafikseparering i stadsdelen bryts också med en lokalgata, parallellt med Norgegatan, försedd med trottoar och entréer till trapphusen. Den stora kvartersgården karakteriseras av kontrasten mellan å ena sidan naturmark med urbergshällar, tallar och björkar, och å andra sidan planerad mark med gräsmattor, lekplatser och sittplatser. Vidare finns den gamla s.k. tingsplatsens stenformationer kvar. Kvarterets byggnader är ritade av Bengt Sundell arkitektgrupp AB 1988.

Senare förändringar

På 1990-talet påbyggdes ett flertal loftgångshus i Svenska bostäders bestånd med en extra takvåning. Det skedde delvis som svar på kritiken mot likformigheten i området och i ambitionen att bygga studentbostäder. Påbyggnaderna fick en form och färgsättning som avvek från husen i övrigt.

Ovan: Påbyggnad från 1990-talet i kv Oslo.
Nedan: Nya räcken till loftgångar och ny inklädnad av utrymningstrappan med mönsterperforerad plåt. Kv Trondheim.

Nyrenoverade fasader och gårdar i kv Molde.

Tillbyggnad i kv Trondheim som sluter kvarteret och länkar samman två äldre loftgångshus. Nya ljusa fasadfärger.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Logic-Linehuset (delområde 11) i kv. Sätesdalen, ovan, och Tandem computers hus, nedan, i kv. Röros är exempel på bebyggelse som tillkommit i Husby efter 1980. Husen är även exempel på postmodernistisk arkitektur. Kontorskomplexen anknyter till Kistas inriktning på data- och kommunikationsteknik.

I utkanten av Husbyplatån längs med Hanstavägen och i södra delen mot Kista har det tillkommit ny och delvis storskalig bebyggelse sedan 1980-talet. Kv Sätesdalen i hörnet av Norgegatan och Hanstavägen bebyggdes i slutet av 1980-talet med ett stort kontorskomplex, det s.k. Logic line-huset efter ritningar av Lönngren arkitekter AB. Det är en stor byggnadsvolym uppdelad i mindre enheter och med varierad utformning. Mot trafikledernа i norr vänder den en slät tegelfasad med skarpt utskurna fönsteröppningar, tegelvolymerna varieras med stora uppglasade fasadpartier och ett uppskjutande trapphustorn. Mot söder har husen en helt annan karaktär med ljusa skivbeklädda fasader. Anläggningen är typisk för tidens postmodernistiska arkitektur. I backen upp mot kv. Tönsberg ligger en förskolebyggnad från 1979. Det är en låg gul tegelbyggnad med flackt sadeltak. Skolhuset andas en tidlös traditionell funktionalism. Arkitekter var Abramson arkitektkontor AB.

I slutet av 1990-talet bebyggdes trafikområdet norr om kv. Lofoten och Stavanger, intill Dalhagens bollplan och Husbykorset, med en stor bensinstation, en hamburgerrestaurang och ett lågprishotell: Good morning hotell.

Kring sekelskiftet 2000 byggdes Husbybadet och en ny ishall i kv. Bislet. Ett friluftsbad hade planerats i Akalla-Husby redan i generalplanen 1969.

Social förändring genom åren

När Husby var nybyggt kring 1977, och även de närliggande stadsdelarna Akalla och Kista närmade sig fullbordan, beskrevs det som att området genom intensiv marknadsföring hade skapat ett efterfrågetryck hos relativt resursstarka grupper. Tack vare den väl utbyggda barnomsorgen hade Norra Järvafältet också en av landets högsta förvärvsfrekvenser. «*Tills vidare låg andel sociala problemfamiljer som i stället koncentreras till 60-talets snabbutbyggda förortsområden*», hette det i tidskriften Arkitektur 1977 i ett specialnummer om Norra Järvafältet och det nybyggda Kista och Akalla. Med «*60-talets snabbutbyggda förortsområden*» avsågs bl.a. Tensta och Rinkeby.

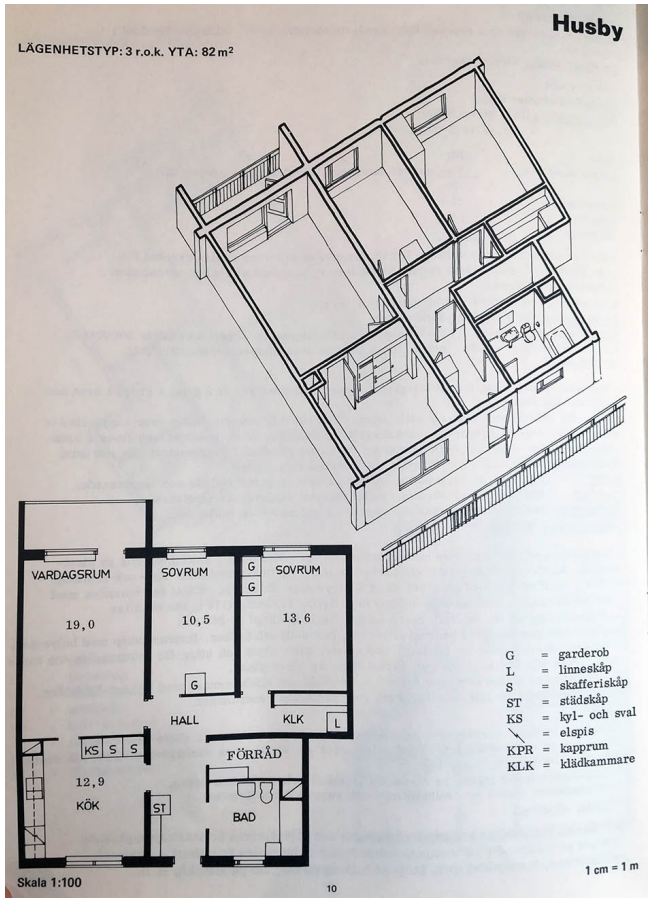

Tre rum och kök på 82 lkvm, trerummaren var den lägenhetstyp som det byggdes mest av både i Husby och över huvud taget i de svenska miljonprogramsområdena. Husby bofakta.

Många sökte sig till stadsdelen från gamla trånga innerstadslägenheter och från andra förorter. Det var framförallt unga par och barnfamiljer som lockades att flytta till Husby. Norra Järva hade från början planerats som en sammanhängande bandstad med både bostäder, arbetsplatser och köpcentrum. Det var främst Akalla och Kista som kom att förses med större arbetsområden norr om Hanstavägen. Med de stora företagen Svenska radioaktiebolaget, SRA,

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

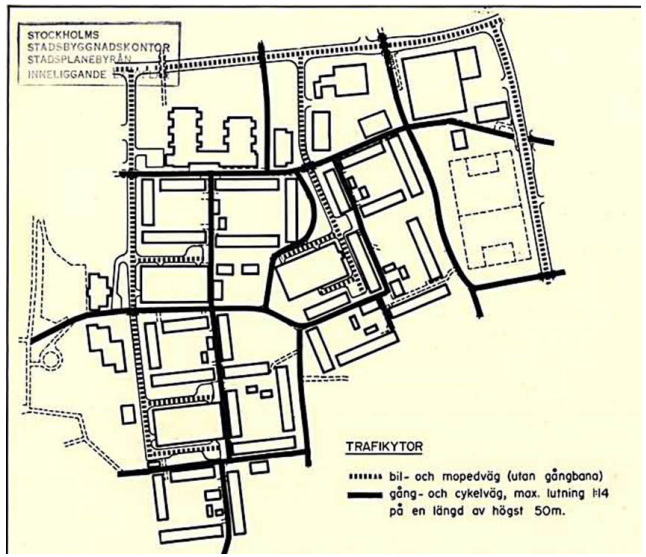

Trafikytor med heldragna linjer för biltrafik och streckade för gångvägar.

Radioindustrins fabriksaktiebolag, RIFA och IBM Svenska AB som pionjärer som pionjärer kom Kista att utvecklas till Sveriges centrum för data- och elektronikföretag, Men de som arbetar i Kista är sällan desamma som bor i närområdet, Husby-Akalla-Kista, och så har det alltid varit.

1980 bodde cirka 26 000 på Norra Järvafältet; 2015 hade befolkningen stigit till drygt 32 000. Majoriteten av dagens invånare kommer från andra delar av världen. Efter att bostadssegregationen i Stockholm började uppmärksammas har många statliga och kommunala investeringar gjorts för att komma till rätta med fysiska och sociala problem i förorterna. I Husby har det förekommit satsningar för att motverka ökad segregation och utanförskap och för att göra stadsdelen attraktivare.

Den så kallade Ytterstadssatsningen inleddes 1995 med statligt stöd för att vända den negativa sociala utvecklingen och underlätta för arbetslösa invandrare att få arbete. Husby beskrevs som ett område med en befolkning som har låga inkomster, en socialt marginaliserad stadsdel där det inte var attraktivt att bo. På 1990-talet gjordes en del ombyggnads- och upprustningsarbeten. Många av loftgångshusen byggdes på med en extra takvåning - som gavs en utformning som avvek från husen i övrigt. Som ett led i Ytterstadssatsningen gjordes omfattande upprustningsarbeten i Husby centrum för att komma till rätta med det upplevda förfallet och det försämrade utbudet.

Men trots alla insatser i Husby så har bostadssegregationen fortsatt att öka. För de boende så har dock satsningarna varit till stor nytta. Centrumtorget och parkerna rustades upp och det efterlängtade Husbybadet invigdes år 2000. I de utvärderingar som gjorts av program som Ytterstadssatsningen har viss kritik framkommit både från boende och från forskare. De ensidiga satsningarna på segregerade områden har lett till negativ uppmärksamhet och stigmatisering.

År 2007 tog staden initiativ till det så kallade Järvalyftet för att utveckla och förbättra levnadsvillkoren i de sex stadsdelarna kring Järvafältet. I Husby har det bl.a. lett till ett omfattande upprustningsprogram för bostadskvarteren.

Den ursprungliga förvaltaren Svenska bostäder har också sedan 1990-talet sålt en stor del av bostadsbeståndet till privata hyresvärdar. Idag ägs och förvaltas flera bostadskvarter och sydöstra centrumdelen av fastighetsbolaget Carnegie. I stadsdelen har det dock inte förekommit någon omvandling av hyreshus till bostadsrättsföreningar.

Pågående ombyggnad/renovering

Bebyggelsen i kvarteren Trondheim, Molde och Halden genomgår för närvarande renovering eller har redan renoverats. Renoveringarna omfattar bl.a. fasader och gårdsmiljöer. Fasaderna har tilläggsisolerats och putsats så att de karakteristiska betongelementfasaderna inte längre syns. Färgsättningen har ändrats så att fasaderna är ljusare mot gårdarna medan de mörkare och mättade kulörerna till stor del har behållits på fasaderna mot omgivningen. Loftgångarna och balkongerna har försetts med nya räcken och balkongfronter i glas i olika kulörta färger respektive perforerade plåtar med olika mönster. Husen har därför fått ett mer samtida uttryck. Gårdsmiljöerna har renoverats och nya material har introducerats, t.ex. stödmurar och kantstenar av granit där den formgjutna betongen tidigare var ett karakteristiskt inslag. Se foto s 17. Kvarteren Oslo och Ringerike står snart i tur att genomgå samma renovering.

Renoveringen sker inom ramen för Stockholms stads förnyelse av Järvafältet formulerad i ”Vision Järva 2030” antagen av kommunfullmäktige 2009. Den utförs i samråd med de boende. Syftet är att upprusta bostäderna och samtidigt minska energiförbrukningen. En attraktiv bostadsmiljö ska öka bostadskvaliteten och öka stadsdelens attraktivitet. På samma gång sägs syftet vara att bygga vidare på Husbys ursprungliga kvaliteter ”*samtidigt som ny bebyggelse, variation och individualitet möjliggörs*.” Ett kvalitetsprogram för förnyelse av Husbys bostadskvarter togs fram av Svenska bostäder år 2012.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Tolkning

Vad berättar Husby om områdets ursprung, utveckling och karaktär?

Stadsdelen Husby står som ett exempel på modernistiskt präglad arkitektur och stadsplanering under det s.k. Miljonprogrammet 1965-1975. Det är en stadsdel med ett fåtal industriellt producerade hustyper inom ramen för en konsekvent genomförd stadsplan med strikt tillämpad trafikseparering. Stadsdelen är till stora delar bevarad i ursprungligt skick även om flera pågående och genomförda ombyggnader och upprustningsarbeten delvis förändrat 1970-talskaraktären.

Bara några år efter att Husby stod färdigt började hela den modernistiska stadsplaneringen ifrågasättas av såväl en bredare allmänhet som arkitekter och stadsplanerare. I slutet av 1970-talet började postmodernismen göra sig gällande. Även i Husby finns det exempel på postmodernistisk arkitektur i SKB:s kvarteret Dovre från 1990 och det stora kontorskomplexet i kv. Sätesdalen. De utgör dock undantag i stadsdelen som i övrigt helt och hållet planerades och byggdes under 1970-talet.

Bostadspolitisk bakgrund

I följande avsnitt beskrivs de samhälleliga förutsättningar som format Husby.

På 1940-talet var Sverige ett av de länder i Europa som hade den sämsta bostadsstandarden. Trångboddhet och lägenheter utan centralvärme, varmvatten och badrum var en realitet för många långt in på 1960-talet. Den bostadssociala utredningen 1947 lade fast ambitionen att samhället skulle erbjuda goda, moderna bostäder åt medborgarna till en rimlig hyra, motsvarande högst 20 % av inkomsten. Redskapet för att förverkliga detta skulle vara de allmännyttiga, kommunala bostadsbolag som bildades över hela landet tillsammans med bostadskooperationen, främst HSB, men i Stockholm också SKB. Hyran skulle hållas nere med hyresreglering och de allmännyttiga bostadsbolagen fick förmånliga statliga lån motsvarande upp till 100 % av husens avkastningsvärde. De privata byggherrarna fick ”bara” låna upp till 85% av avkastningsvärdet när de byggde flerfamiljshus. Det kommunala planmonopolet fastställdes i 1947 års byggnadslag och gjorde att kommunerna kunde styra var det skulle byggas och även, i viss mån, när och hur. Trots detta tog bostadsbyggandet inte riktig fart.

Även om det byggdes mycket under hela 1950-talet var det inte tillräckligt. Det pågick en stor folkomflyttning från landsbygden till städerna samtidigt som 1940-talets stora barnkullar på 1960-talet hade växt upp och ville flytta hemifrån. Detta gjorde bostadsbristen till en av 1960-talets mest diskuterade frågor. 1965 sjösatte riksdagen ett bostadspolitiskt program som kom att kallas miljonprogrammet och som blivit ett av den svenska välfärdspolitikens mest uppmärksammade projekt.

Bostadsbyggandet blev en viktig del av den ekonomiska politiken. Särskilt när den långa högkonjunkturen i slutet av 1960-talet började gå mot sitt slut användes bostadsbyggandet för att stimulera konjunkturerna. Finansieringen löstes bl.a. genom lån från de växande AP-fonderna. Samtidigt gjordes stora ansträngningar för att förbilliga byggandet genom en långtgående rationalisering av byggprocessen med förtillverkade byggnadsdelar. Priserna pressades genom standardisering och massproduktion i långa serier av betongelement, balkongräcken, fönster- och dörrsnickerier och köksinredningar.

Med miljonprogrammet avskaffades bostadsbristen i stort sett. I själva verket skapades ett bostadsöverskott och i mitten av 1970-talet stod många av de nybyggda lägenheterna tomma vilket ledde till att många kommunala bostadsbolag drabbades av ekonomiska bekymmer. Miljonprogrammet gav också Sverige världens kanske högsta bostadsstandard, vilket förklaras av de stränga byggnormerna som skapades för att ge denna höga standard. Att följa byggnormerna var också ett krav för bygglov och statliga lån.

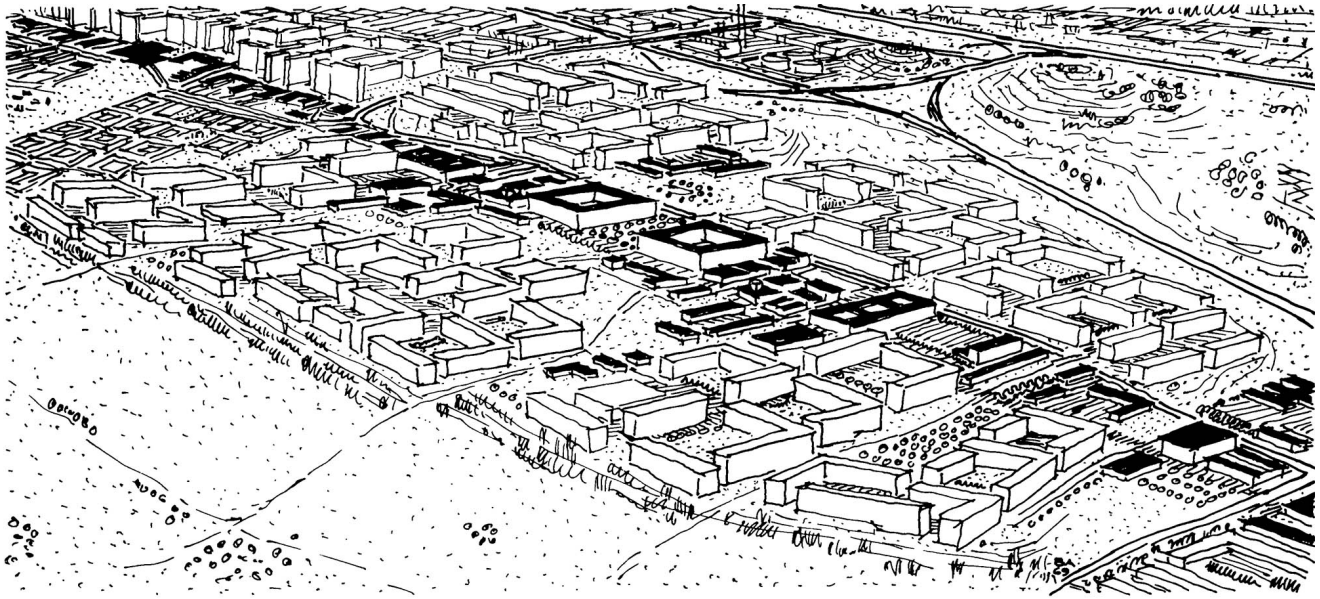

illustration av tänkt kvartersutformning i Husby. Ur Generalplanen för Kista, Husby, Akalla 1969.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Samtidigt som byggandet i miljonprogrammets förorter gick på högvarv revs och sanerades våra gamla stadskärnor i en aldrig tidigare skådad omfattning. Även detta var ett led i de bostadssociala mål som lades fast på 1940-talet. De nya bostäderna i ytterområdena behövdes som reserv för de gamla som revs i städernas mitt. För dem som flyttade från gamla omoderna lägenheter i innerstäderna med billiga reglerade hyror till de nybyggda förortslägenheterna ökade många gånger bostadskostnaden från kanske 20 % av familjebudgeten till 30 %. För att kompensera detta introducerades statliga bostadsbidrag. Eller för att citera Blå tågets klassiska låt Staten och kapitalet (mer känd i Ebba gröns version) med text av Leif Nylén: *”Kapitalet höjer hyrorna och staten bostadsbidraget, så kan man fiffla en smula med den järnhårda lönelagen, och till och med betala mindre i lön än priset för mat och för hyra, för staten skjuter så gärna till om levnadsomkostnaderna blivit allt för dyra”*.

Den sociala segregeringen kom på 1970-talet att bli tydlig när den mer välbärgade medelklassen flyttade från hyreslägenheten till ett nybyggt småhus i någon av Stockholms kranskommuner. Kvar i de nybyggda höghusområdena blev de som inte hade några valmöjligheter, vilket förstärkte segregationen. Hade 1960-talets byggande karakteriserats av de storskaliga betongförorterna, så kom 1970-talet att präglas av ett ”miljonprogram på bredden”, med de stora småhusmattor som bredde ut sig på gammal åkermark i förortskommunerna. I Stockholm minskade befolkningen både på 1960- och 1970-talet, från 808 000 år 1960 till cirka 650 000 invånare år 1980. 1970-talets sociala segregering i miljonprogrammets bostadsområden och förvandling från områden planerade för svensk arbetarklass till symboler för socialbidrag och utslagning förstärktes och förvandlades på 1980- och 1990-talen till en etnisk segregering allt eftersom invandringen tilltog och styrdes till miljonprogramsområdena.

Historisk läsbarhet

Området som helhet

Den kulturhistoriskt sett betydelsefulla perioden i Husby är 1970-talet. Bebyggelsen berättar om sin tids stadsplanering, arkitektur och sociala förhållanden, men också i en vidare bemärkelse om den sena delen av det svenska folkhemsbygget, miljonprogrammet och den sociala bostadspolitiken.

Ovanstående faktorer kan avläsas mest påtagligt i delområdena 2, 4, 5, 6 och 8 (se karta s 29), eftersom dessa områden är bäst bevarade i ursprungligt skick. Speciellt välbevarad är bebyggelsen och gårdsmiljöerna i område 4, 5 och 6.

I område 1 och 3 har 1970-talets bostadskvarter till stor del renoverats vilket lett till att den historiska läsbarheten minskat. Fasaderna har tilläggsisolerats så att de karakteristiska betongelementsfasaderna inte längre är synliga. Vidare har husen försetts med nya balkong- och loftgångsräcken, entrépartier och ny färgsättning som sammantaget ger byggnaderna ett mer nutida uttryck. Även gårdsmiljöerna har renoverats med nya material som inte ingick i det ursprungliga gestaltningsprogrammet. I delområde 1 har ett bostadskvarter slutits i ett hörn, genom att två äldre bostadshus länkats samman med en nybyggnad. Vidare försågs ett antal hus på 1990-talet med en påbyggd takvåning.

Delområde 7, kv. Dovre, är också välbevarat i ursprungligt skick sedan 1990 och står som en representant för tidens postmodernistiska arkitektur. Kvarterets bebyggelse avviker starkt från den övriga enhetliga bostadsbebyggelsen i stadsdelen.

Hög historisk läsbarhet finns i område 2, 4, 5, 6, 7 och 8.

En av kvartersgårdarna i anslutning till kv. Lofoten och Tromsö, idag förskola.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Trafikseparering

Områdets trafikplanering har hög historisk läsbarhet. Trafikseparering är ett viktigt kulturhistoriskt karaktärsdrag.

Den strikta trafikseparering är typisk för sin tids stadsplanering och tillämpades redan före miljonprogrammet bl.a. i de generalplaner som gjordes för de gamla stadskärnorna med matarleder, ringleder och centrumtangerande leder mm.

I bostadsområden som Husby leder den strikta trafikseparering till två parallella stadsdelar, en för dem som går till fots och en för dem som kör bil. Konsekvensen har blivit att bostadskvarteren uppvisar en påtaglig ”baksida” mot de nedsänkta gatorna kantade av grässlänter och stödmurar av betong upp mot hussocklarnas råa betongyta som är en del av det arkitektoniska formspråket. Dessa höga betongsocklar kan uppfattas som avvisande.

Dessutom har spontana genvägar uppstått, upptrampade i gräset bredvid körbanorna, vilket visar att invånarna inte beter sig som trafikplanerarna tänkte sig, Samtidigt är just trafikseparering ett viktigt kulturhistorisk karaktärsdrag.

Avvägning mellan bebyggda ytor och friytor.

Husby har hög historisk läsbarhet när det gäller avvägningen mellan bebyggda och obebyggda ytor. De gröna kilarna är en viktig del av karaktären.

Trots den höga produktionstakten och den industrialisering som präglade byggandet har ganska stor hänsyn tagits till lokala terrängförhållanden så att mycket av de gamla skogsbackarna kunnat bevaras. Man har åstadkommit en god avvägning mellan bostadsområdenas bebyggda ytor och friytor i de gröna kilarna mellan varje delområde samt i sluttningarna mot Järvafältet och Hanstavägen.

Värdering

Övergripande värden

- Husby är en del av bandstaden på Norra Järvafältet som binds samman med tunnelbanan, trafikleder och ett gemensamt gång- och cykelstråk.
- Konsekvent genomförd stadsplan med strikt trafikseparering.
- De gröna kilarna mellan de olika grupperna av bostadskvarter som skapar en direktförbindelse mellan Järvafältets friområde och bostads- och centrumkvarteren.
- De bilfria bostadsgårdarna som har en hög grad av rumslighet med enhetligt gestaltade gårdar och komplementbyggnader.

Stadsplanehistoriskt värde

Husby har ett stadsplanehistoriskt värde eftersom det tydligt visar hur en stadsdel på 1970-talet planerades och disponerades enligt rådande stadsplaneideal. Allt är genomplanerat i minsta detalj.

Stadsplanen är konsekvent genomförd med strikt trafikseparering i hela Husby. Det trafikseparerade gatunätet är kännetecknande för nästan alla bostadsområden som planlades under 1960- och 1970-talen. Principerna för trafikseparering presenterades i en liten skrift från SCAFT-gruppen och gavs ut 1968 av det nybildade Planverket. SCAFT står för Stadsbyggnad Chalmers Arbetsgruppen för Trafiksäkerhet och den lilla skrift och exempelsamling de gav ut har kallats ”*rekordårens huvudritning utan konkurrens*”. Den innehöll ”*35 små sidor med schematiska trafikplaner som ger svaret på varför allting ser nästan likadant ut överallt”,* enligt Jerker Söderlind.

Typiskt för förortsbyggandet är också bostadsområdet som en separat enklav som kretsar runt ett stadsdelscentrum i mitten med tunnelbanestation, kommersiell service och skolor. I Husby markeras centrum i stadsbilden genom höga skivhus på rad. I centrum finns även kulturella inslag som biblioteksfilial och en mötes- och träfflokal samt ungdomsgård, vilket också är karakteristiskt för tidens byggande. I Norra Järvastaden har 1940- och 1950-talets grannskapsenheter förvandlats till en bandstad med en kontinuerlig stadsbygd där stadsdelarna endast skiljs åt av en gata. Det gröna rekreationsområdet är förlagt till det i sydväst angränsande Järvafältet med dess öppna ytor och små skogsdungar samtidigt som grönskan är ständigt närvarande också inom bostadsområdet i form av gröna kilar och sparade skogspartier.

Arkitekturhistoriskt värde

Husby har ett arkitekturhistoriskt värde därför att bebyggelsen berättar om ideal och utformning under den senare delen av miljonprogrammet och för att den förmedlar en till stora delar oförändrad bild av hur området först bebyggdes.

Husby kom att byggas under slutet av miljonprogrammet 1965-1975. Det angränsande Kista förebådar 1980-talets postmodernistiska arkitektur och stadsplanering. Husby kan sägas representera ett första steg på väg mot det postmodernistiska byggandet. Redan från början präglades byggandet av Husby av en strävan att inte upprepa misstagen från stadsdelarna på Södra Järvafältet. Tensta och Rinkeby kritiserades bl.a. för att stadsbilden blev ”*en rå avspegling av enögda producentintressen och arkitektonisk oförmåga med sterila betongmiljöer.*” I Husby ägnades mer omsorg åt bostadsgårdarna som har en ganska intim, rumslig prägel. Husen fick en mer varierad färgsättning och mycken möda ägnades åt att spara den omgivande naturliga skogsmarken. Trots det så präglas även husen i Husby av storskaligt industriellt byggande med upprepning av samma hustyp i hela stadsdelen. I Husby har byggnadstekniken utnyttjats i arkitektoniskt syfte genom att framhäva betongelementen i fasaderna med fönster i skarpt utskurna hål. Trapphus- och hisstornen till varje loftgångshus accentuerar gavelpartiet och skapar variation i fasadgestaltningen.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

De ursprungliga gårdshusen med sin enhetliga utformning och färgsättning finns till stor del bevarad i ursprungligt skick, främst i nordöstra delen av Husby. I sydvästra delen, i kvarteren kring Oslogatan, Trondheimsgatan, Haldengatan och Bergengatan har gårdshusen till stor del renoverats och fått nya fasadmaterial och fasadfärger.

Socialhistoriskt värde

Husby var en av de första stadsdelar som redan på planeringsstadiet försågs med en väl utbyggd barnomsorg och övrig social service. Detta ger Husby ett socialhistoriskt värde.

Under 1970-talet ökade den offentliga sektorns andel av BNP. Kostnaderna för barnbidrag, pensioner, bostadstillägg, sjukförsäkring och föräldraförsäkring etc. steg kraftigt. Vidare inleddes en utbyggnad av barnomsorgen med få internationella motsvarigheter. På illustrationsplanen över Husby från 1974 finns inte mindre än sex barndaghem inritade. Den offentliga sektorns tillväxt förändrade även de sociala förhållandena i Sverige när allt fler kvinnor kom ut på arbetsmarknaden så att Sverige blev ett av de länder i världen som hade flest förvärvsarbetande kvinnor. Till stor del fick kvinnorna arbete i den offentliga sektorn för att utföra samma arbete som de tidigare hade utfört oavlönat i hemmen: vårda barn och gamla, städa och ta hand om sjuka. Daghemmen från 1970-talet används fortfarande till stor del som förskolor. Efter 1970-talet har det dessutom byggts flera nya förskolor i Husby.

Upplevelsemässiga värden

Delar av Husby utgör en enhetlig helhetsmiljö från 1970-talet med upplevelsemässiga värden.

Delområde 4 och 5, kv. Tönsberg, Telemark och Lofoten ger en till stora delar oförändrad upplevelse av hur Husby var gestaltat från början. Det ger en avspegling av 1970-talets Sverige i efterdyningarna av rekordåren 1960-1975, då helt nya livsmiljöer hade skapats i både förorter och stadskärnor i en aldrig tidigare skådad omfattning. De emaljtavlor som sitter uppe på trapphustornens fasader förstärker denna upplevelse. De delar av Husby som är mest bevarade i originalskick ger stadsdelen ett upplevelsemässigt värde.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Aktivering

Känslighets- och tålighetsanalys

Analysen baseras på de värdefulla karaktärsdrag som räknas upp i områdesbeskrivningarna s 29 och framåt. Dessa kan sammanfattas som följer:

- Husby är en del av en större helhet som består av bandstaden på Norra Järva med grannstadsdelarna Kista och Akalla. Den övergripande planstrukturen för hela Norra Järva fastställdes med dispositionsplanen från 1968.
- Ett övergripande karaktärsdrag för hela stadsdelen är den konsekvent tillämpade trafikseparering med nedsänkta gator för biltrafik och separata gångvägar som förbinds med gångbroar över gatorna för motortrafik.
- De gröna kilarna mellan de olika grupperna av bostadskvarter skapar variation i den stora skalan och förbinder stadsdelen med det stora friområdet Järvafältet.
- Bostadsbebyggelsen är enhetligt utformad, till övervägande del med loftgångshus i fyra till sex våningar av prefabricerade betongelement. Husen är placerade i fyrkant runt bostadgårdar som bildar tydliga gårdsrum. Ett väsentligt inslag i bostadsmiljön är de låga komplementbyggnaderna på bostadsgårdarna och parkeringsdäcken. De har en enhetlig form och färgsättning. Karakteristiskt är också parkeringsdäcken i tre plan av betong som är placerade i änden av de nedsänkta gator som leder in mot bostadskvarteren.
- Bostadskvarteren omger centrum som markeras i stadsbilden av de tio höga skivhusen. De radar upp sig mellan Edvard Griegsgången och Norgegatan som löper parallellt genom stadsdelen. Bostadshusen har mörka mättade fasadfärger kontrasterande mot de ljusa skivhusen i centrum.
- Ett väsentligt inslag i miljön utgör den ljusgrå betongen som återfinns i hussocklar, broar, parkeringsgarage och avgränsande murar.

Rött = Välbevarat område känsligt för förändringar och nybyggnader

Gult = Mer förändrat/ ombyggt område mindre känsligt för förändringar och nybyggnader

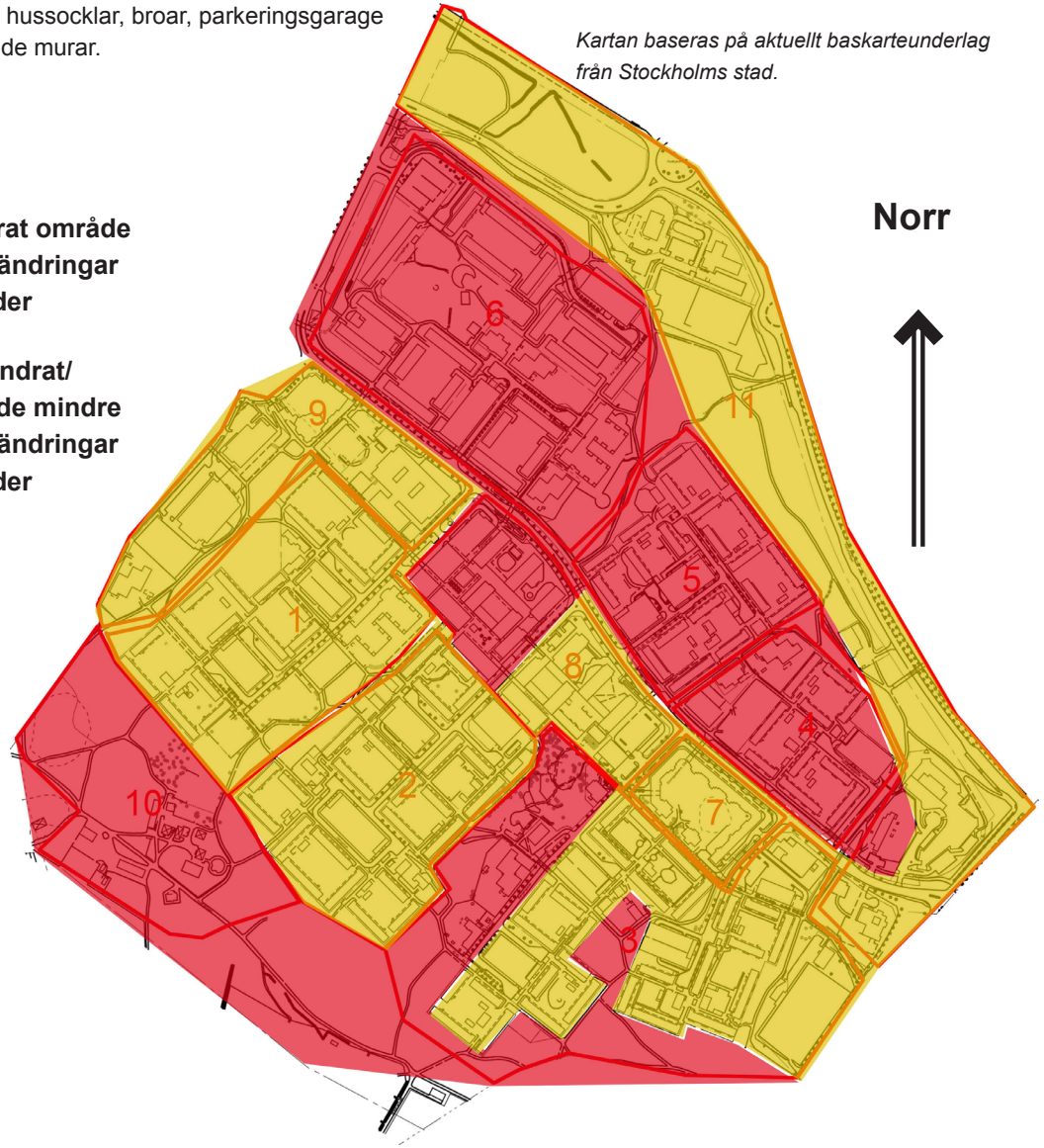

Kartan baseras på aktuellt baskarteunderlag från Stockholms stad.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Norgegatan som löper genom hela stadsdelen delar Husby i två halvor. Den nordöstra halvan av Husby (kv. Tönsberg, Holmenkollen, Telemark samt kv. Lofoten, Tromsö och Stavanger) bedöms vara känsligast för förändringar, eftersom bebyggelsen här till stor del är bevarad i ursprungligt skick. Det gäller även nordvästra delen av centrum (kv. Ålesund) där de höga skivhusen bevarat ursprunglig färgsättning.

Mindre känsligt för förändringar bedöms den sydvästra delen av Husby vara, dvs. kvarteren grupperade runt Trondheimsgatan, Oslogatan, Bergengatan och Nordkapsgatan. Här är en stor del av byggnaderna och gårdarna ombyggda samtidigt som ombyggnad av flera gårdar och bostadshus pågår och planeras. Även kvarteret Bergen i sydöstra delen av centrum bedöms vara mindre känsligt för förändringar.

Hur kan områdets utpekade historiska kvaliteter och resurser förvaltas och utvecklas?

I diskussionerna om stadsdelens framtida utveckling har det diskuterats både ombyggnader och förtätningar.

Ett förslag till förtätning och förändring är att bygga bostadshus på de gamla parkeringshusens övre däck. Ett annat är att bygga ett nytt höghus i Husby centrum.

Ytterligare förslag till förändring har handlat om möjligheten att öppna upp socklar och gavlar mot de nedsänkta gatorna och även mot gångstråken. I kvalitetsprogrammet från 2012 visas exempel på hur detta skulle kunna gestaltas. En illustration visar Oslogatan kompletterad med trottoarer och kantstensparkering samt nybyggda lokaler som placerats i slänten från intilliggande hussocklar.

Ett högre hus i södra delen av kv. Bergen skulle kunna vara tänkbart. Detta gäller även kv. Bodö i nedre delen av stadsdelen närmast Kista och skulle då anknyta till de höga husen i Kista.

De karaktärsdrag som lyfts fram inom stadsdels- och områdesbeskrivningarna är viktiga att ta hänsyn till vid förändring, ombyggnad och förtätning av stadsdelen.

Gällande förtätning och påbyggnad på Husbygaragen

Vid förtätning genom påbyggnad av befintliga parkeringsdäck, i anslutning till bostadskvarteren, är det viktigt att behålla den befintliga övergripande fördelningen mellan högt och lågt, dvs. hus i 4-6 våningar i bostadskvarteren och högre hus i centrumstråket. Påbyggnaderna på parkeringsdäcken bör därför inte byggas högre än omgivande bostadshus.

Komplettering med högre hus i centrum bör följa strukturen i de befintliga raderna av skivhus i 8-9 våningar och inte ges en väsentligt högre höjd.

Att öppna upp slutna betongsocklar mot omgivande gator och gångstråk

Förslaget att bygga trottoarer längs de nedsänkta gatorna avsedda för motortrafik och att komplettera med lokaler mm genom nybyggnader i slänterna upp mot bostadshusens socklar kan ses som ett försök att skapa en mer traditionellt stadsmässig karaktär. Det bedöms kunna genomföras så länge det inte påverkar den konsekvent tillämpade trafikseparering med nedsänkta gator för biltrafik och separata gångvägar som förbinds med gångbroar över gatorna för motortrafik, vilket framhålls som ett övergripande karaktärsdrag.

Sydvästra delen av Husby är mindre känsligt för denna typ av förändring än den nordöstra delen, mot bakgrund av pågående, planerade och delvis redan genomförda ombyggnader av bostadskvarteren i sydvästra halvan.

I nordöstra delen skulle man förslagsvis kunna, åtminstone delvis, behålla de befintliga slänterna upp mot bostadshusens betongsocklar, även om gatorna för övrigt kompletteras med trottoarer för att underlätta fria rörelser i området.

Ombyggnad av bostadshus och gårdar

De pågående och delvis avslutade renoveringarna i sydvästra halvan av Husby har delvis påverkat några av de ursprungliga värdefulla karaktärsdragen. T.ex. har den medvetna arkitektoniska användningen av betongelement i fasaderna dolts av utvändig tilläggsisolering med ny slätputs. Den ursprungliga distinkta och karakteristiska färgsättningen för varje delområde har luckrats upp genom att ljusare färger introducerats. Vidare har ursprungliga räcken till loftgångar och balkonger ersatts av nya delar med en tydlig nutida karaktär. På bostadsgårdarna har nya material introducerats.

Ett alternativ skulle kunna vara att låta de kvarvarande kvarteren i nordöstra halvan av Husby, som ännu inte byggts om, renoveras med större hänsyn till de kulturhistoriskt värdefulla karaktärsdragen. Sträva efter energieffektivisering utan att tilläggsisolera fasaderna, för att på så sätt kunna bevara betongelementfasaderna. Behåll den ursprungliga färgsättningen. Få saker i arkitekturen är så modebetonat som just färgsättningen. Låt de medvetet valda mättade jordfärgerna vara kvar och låt dem bli ett signum för Husby. I det här fallet kan det räcka med tvättning och ommålning.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Övergripande strukturer och karaktärsdrag

Stadsplanen

Husby är en del av en större helhet som består av bandstaden på Norra Järva med grannstadsdelarna Kista och Akalla. Den övergripande planstrukturen för hela Norra Järva fastställdes med dispositionsplanen från 1968.

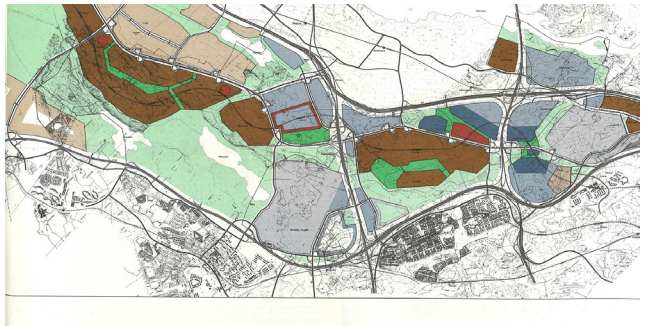

Centrum

Centrumstråket med som markeras med höga hus i ljusa färger i kontrast till de lägre bostadshusen med mörkare kulörer.

De gröna kilarna

De gröna kilarna mellan de olika grupperna av bostadskvarter skapar variation i den stora skalan och förbinder stadsdelen med det stora friområdet Järvafältet.

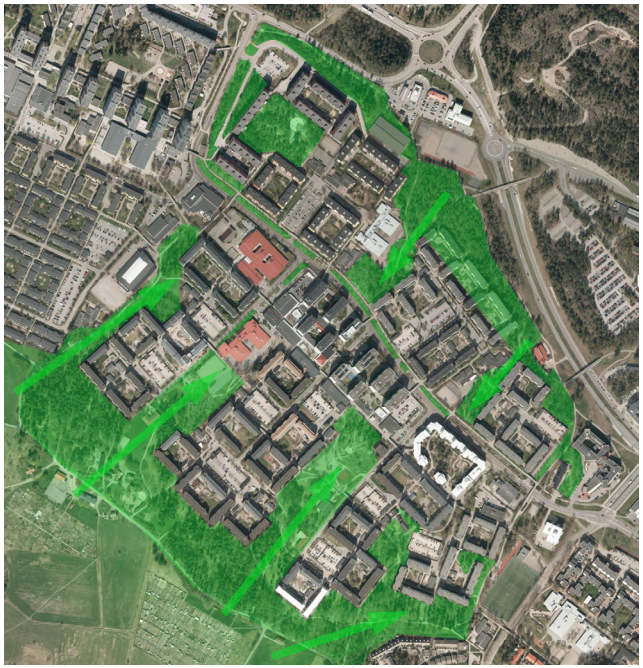

Ortofoto över Husby, 2012 på vilket de gröna kilarna markerats.

Tydliga gårdsbildningar

Husen är placerade i fyrkant runt bostadgårdar med öppna hörn.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Övergripande strukturer och karaktärsdrag

Trafikseparering

Ett övergripande karaktärsdrag för hela stadsdelen är den konsekvent tillämpade trafikseparering med nedsänkta gator för biltrafik och separata gångvägar som förbinds med gångbroar över gatorna för motortrafik. På bilden nedan markeras gångväg med grönt och gator för motortrafik med svart.

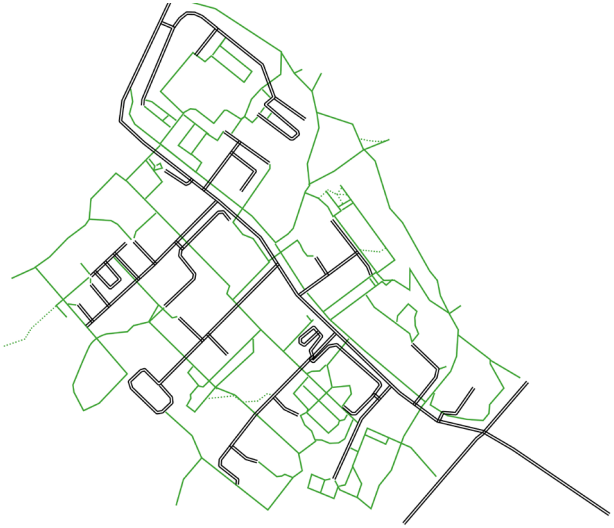

Parkeringshus i tre plan av betong

Parkeringsdäck i tre plan av betong är placerade i änden av de nedsänkta matargator som leder in mot bostadskvarteren. De utgör ett karakteristiskt inslag i stadsdelen. På kartan nedan är de markerade med röda rektanglar. Ofylld rektangel är riven.

Komplementbyggnader

Ett väsentligt inslag i bostadsmiljön är de låga komplementbyggnaderna på bostadsgårdarna och parkeringsdäcken. De hade från början en enhetlig form och färgsättning i rött och gult som till stor del finns bevarad. På kartan nedan är de markerade som små röda rektanglar.

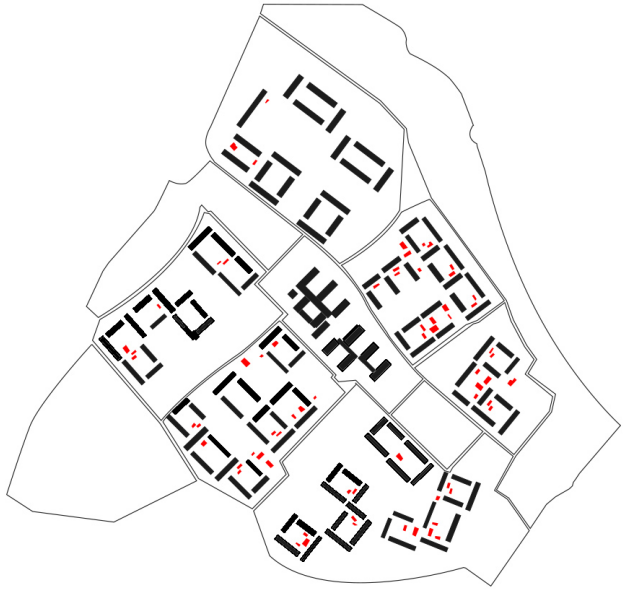

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Ortofoto över Husby, 2012. Flygfoto som tydligt visar utredningsområdet och alla delområden som visas på s 29. Vyn visar också att det inte finns någon tydlig gräns mot angränsande stadsdelar i bandstaden på Norra Järva. Vi kan också ses bostadskvarteren runt centrumområdet i mitten och alla gröna stråk som kilar in sig mellan grupperna av bostadskvarter.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

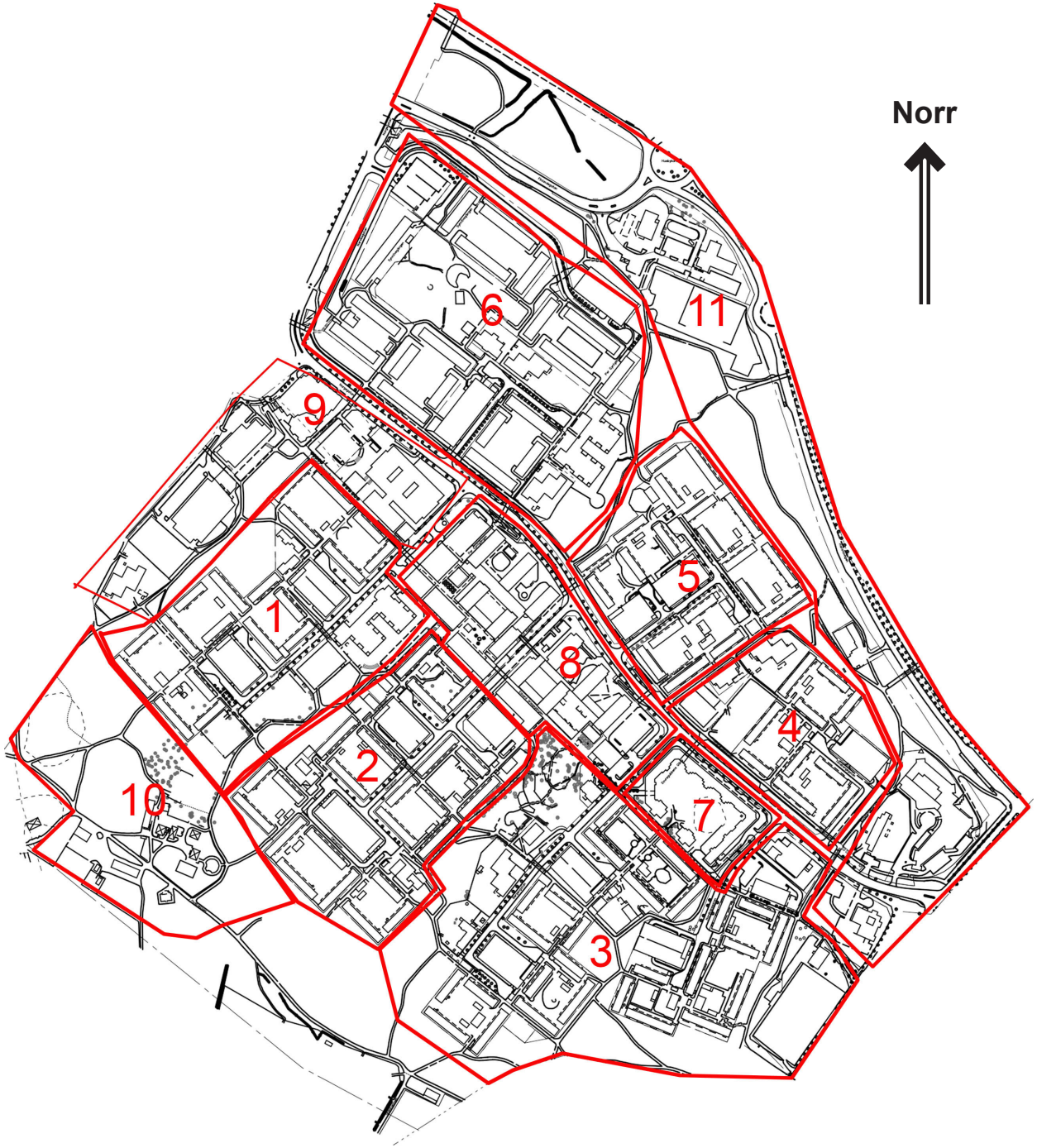

Delområden

1: Kv. Trondheim, Lillehammer

2: Kv. Oslo, Ringerike

3: Kv. Molde, Halden, Bodö

4: Kv. Tönsberg

5: Kv. Holmenkollen, Telemark

6: Kv. Lofoten, Tromsö, Stavanger, Drammen

7: Kv. Dovre

8: Kv. Bergen, Ålesund

9: Kv. Bislet, Nidaros

10: Husby Gård

11: Kv. Sätesdalen, Hamar, Rogaland, Röros

Områdesindelningen bygger på de grupper av bostadskvarter som är belägna runt centrum. De områden som avviker innehållsmässigt är område 9, 10 och 11. Var och en av dessa har en egen karaktär som skiljer sig mycket från bostadsområdena.

Kartan baseras på aktuellt baskarteunderlag från Stockholms stad.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

DELOMRÅDE 1

Bostadsområdet

Kv. Trondheim. Byggherre: Svenska Bostäder, arkitekt: AB Svenska bostäders arkitektkontor 1973.

Skolbyggnad

Lillehammer 2: Husbygårdsskolan, byggherre: Stockholms skoldirektion, arkitekt: Ericson, Gynnerstedt, Ågren arkitektkontor AB och Lennart Lisjö AB trädgårdsarkitektkontor 1972.

Områdesbeskrivning

I området ingår kvarteret Trondheim med bostadshus samt kv. Lillehammer med Husbygårdsskolan, samt grönområdet mot kv. Oslo och Ringerike i delområde 2. I området har ett flertal hus och gårdar renoverats i enlighet med kvalitetsprogrammet från 2012. På Trondheimsgatan 30-32 har två loftgångshus delvis byggts till på höjden och dessutom har en ny byggnad uppförts i kvarterets södra hörn för att länka samman de delvis påbyggda husen. I området finns även två parkeringsdäck i tre plan ut mot Trondheimsgatan.

Den från början konsekvent genomförda arkitekturen med upprepning av en hustyp med enhetlig färgsättning har brutits upp och fragmenterats genom ombyggnaden. Tilläggsisoleringen av fasaderna gör att de för området typiska betongelementfasaderna dolts bakom ny puts. Även gårdarna har genomgått upprustning och renovering med ny växtlighet och nya material som t.ex. konstgräs och gummiasfalt på lekplatser.

I grönområdet/friområdet som utgör en av de gröna kilarna finns Husbygårdsskolan som är en envånings skolbyggnad med fasader i gult tegel och flackt tak med röd plåt. Den daghemsbyggnad som tidigare fanns i grönområdet i sluttningen ner mot Järvafältet är sedan några år riven. Den avrivna tomten är inhägnad och delvis igenvuxen med sly.

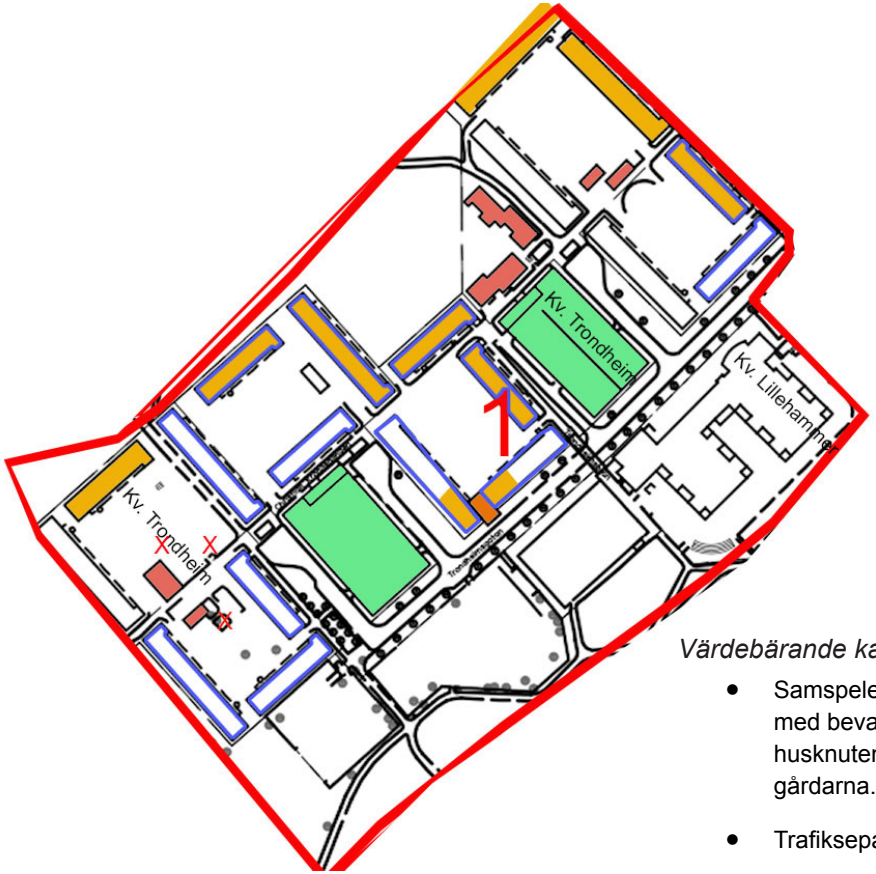

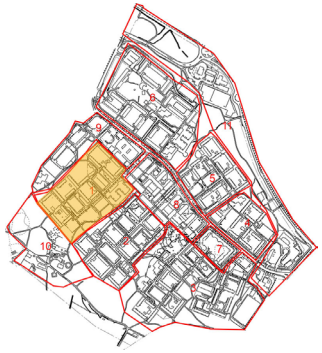

= Parkeringsdäck

= Hus med påbyggd våning

= Påbyggd våning och ombyggda fasader

= Ombyggda fasader

= Gårdshus från 1970-talet

X = Plats för rivet gårdshus

= Ombyggt alt. nybyggt gårdshus

Värdebärande karaktärsdrag

- Samspelet mellan naturen och bostadskvarteren med bevarade skogspartier och berghällar inpå husknuten som kontrast till de halvslutna bostadsgårdarna.
- Trafikseparering
- Kvartersstrukturen med hus runt halvslutna gårdar.
- Parkeringsdäck av betong i tre plan.
- Den ursprungliga gröna fasadfärgen har delvis bevarats.
- Loftgångar i husens hela längd understryker horisontaliteten i arkitekturen medan trapphustorn och balkongrader ger en vertikal betoning.
- Komplementbyggnader
- Den ”gröna kilen” som hänger ihop med Järvafältets friområde.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Ovan: parkeringsgarage på Trondheimsgatan.

Nyrenoveriad gårdsmiljö. Till vänster ses nybyggnaden som binder samman de båda äldre och ombyggda loftgångshusen

Trondheimsgatan.

Vy från sluttningen norr om kvarteret mitt i bild ses en äldre komplementbyggnad. Loftgångshuset i bakgrunden ännu ej ombyggt.

Nybyggnaden i kv. Trondheim 4 med en hög byggnadsdel som binder ihop två äldre hus. Det gamla loftgångshuset till höger är delvis påbyggt och har nyrenoverade fasader.

Här ses tydligt fasadestetiken med betongelement och den råa betongen i socklar och murar.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

DELOMRÅDE 2

Bostadsområdet

Kv. Oslo och Ringerike. Byggherre: Svenska Bostäder, arkitekt: AB Svenska bostäders Arkitektkontor, 1973.

Områdesbeskrivning

Området består av kv. Oslo och Ringerike. Husfasadernas färger varierar från rödaktigt gult närmast Järvafältet till mörkare rött närmast centrumstråket. Fasadelementen har en slät struktur. I kvarteren Oslo och Ringerike har husen ännu ej genomgått den renovering som pågår i delområde 1 och 3. Ett flertal hus byggdes på med en extra våning på 1990-talet. Nyligen brandskadades huset på Oslogatan 22. För närvarande planeras en kommande renovering av husen på Oslogatan i enlighet med kvalitetsprogrammet från 20102. Området är idag en välbevarad representant för 1970-talets arkitektur och stadsplanering.

Värdebärande karaktärsdrag

- Konsekvent upprepning av en industriellt producerad hustyp inom ramen för ett konsekvent upprepat stadsplanemönster i hela stadsdelen.
- Samspelet mellan naturen och bostadskvarteren med bevarade skogspartier och urbergshällar inpå husknuten som kontrast till de halvslutna bostadsgårdarna.
- Trafikseparering
- Parkeringsdäck av betong i tre plan.
- Komplementbyggnader
- Medvetet sammanhållen och enhetlig färgsättning av fasader i rödaktigt gult och rött fungerar som identitetsmarkör för området.
- Den enhetliga arkitekturen med betongelementfasader i kontrast till den omgivande naturen.

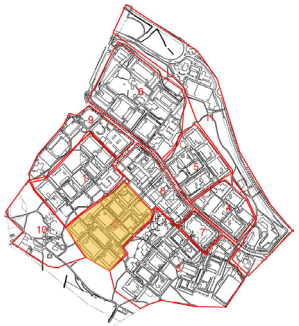

= Parkeringsdäck

= Hus med påbyggd våning

= Påbyggd våning och ombyggda fasader

= Ombyggda fasader

= Gårdshus från 1970-talet

X = Plats för rivet gårdshus

= Ombyggt alt. nybyggt gårdshus

= Konstnärlig utsmyckning

- Ursprungliga entrépartier på en del av husen.
- Ursprungliga fönstersnickerier i trä.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Betongskulpturer på gård

Nedan: Hus med påbyggd våning. I förgrunden ses en anläggning vid skolgården till Husbygårdsskolan som ligger i anslutning till den gröna kilen mellan kv. Trondheim och Oslo.

Gårdsmiljö med rödfärgad komplementbyggnad och träspaljé.

Nedan: Parkeringsgarage på Oslogatan.

Kv. Oslo till vänster. Till höger ses de högre skivhusen i Husby centrum.

Nedan: Gårdsmiljö.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

DELOMRÅDE 3

Bostadsområdet:

Kv Molde och Halden: Byggherre: AB Svenska bostäder, arkitekt: AB Svenska bostäders arkitektkontor 1974.

Övriga byggnader:

Husby 1:1 Telestation, arkitekt: Gustav Kaunitz Arkitektkontor AB, 1971.

Kv. Romsdal 1, Husby Kyrka, Svenska Kyrkan, K. E. Hjalmarson & E. Strömberg Arkitektkontor AB, 1975

Områdesbeskrivning

Området består av kv. Molde och Halden samt kv. Bodö med en gammal telestation och den f.d. polisstationen som byggts om av Micasa. Det ombyggda huset är till skillnad från bostadshusen försett med en träfasad utformad på ett sätt som är tydligt nutida. Den f.d. telestationen har fasader av grågröna plåtkassetter. Den ser idag ut att vara tom och övergiven. Husby kyrka ingår också i området. Kyrkan har med sin enkla planform och sitt branta sadeltak en mycket traditionell utformning som nästan påminner om en uppländsk medeltidskyrka. Husbyparken är en av de gröna kilar som står i direkt förbindelse med Järvafältet.

Bostadskvarteren närmast Edvard Griegsgången har nyligen genomgått renovering i enlighet med Kvalitetetsprogrammet. På de nyrenoverade gårdarna har nya material introducerats som t.ex. stödmurar av granit och corténstål. För närvarande pågår ombyggnad av flera hus och gårdar i enlighet med kvalitetsprogrammet från 2012. Byggnaderna i kv. Molde har ljusblå fasader medan husen i kv. Halden har ljusgröna fasader. Kännetecknande är att husen i kvarteren Molde och Halden har vita fönsteromfattningar. Många av husen har kvar ursprungliga entrépartier i trä och fönstersnickerier.

= Parkeringsdäck

= Hus med påbyggd våning

= Påbyggd våning och ombyggda fasader

= Ombyggda fasader

= Gårdshus från 1970-talet

X = Plats för rivet gårdshus

= Ombyggt alt. nybyggt gårdshus

Husbykyrkan har en mycket traditionell utformning och påminner om en medeltida uppländsk sockenkyrka.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Värdebärande karaktärsddrag

- Konsekvent upprepning av en industriellt producerad hustyp inom ramen för ett konsekvent upprepat stadsplanemönster i hela stadsdelen.
- Samspelet mellan naturen och bostadskvarteren med bevarade skogspartier och urbergshällar inpå husknuten som kontrast till de halvslutna bostadsgårdarna.
- Trafikseparering
- Komplementbyggnader
- Parkeringsdäck av betong i tre plan med spår av brädformgjutning.
- Medvetet sammanhållen och enhetlig färgsättning av fasader fungerar som identitetsmarkör för området.
- Ursprungliga entrépartier på en del av husen.
- Ursprungliga fönstersnickerier i trä.
- Husbykyrkan med sin traditionella form.

Renoverat gårdshus i kvarteret Molde.

Nedan: Nyrenoverad gårdsmiljö och ombyggda fasader i kvarteret Molde

Till vänster ses friområdet i sluttningen ner mot Järvafältet och hus i kv. Molde.

Micasas hus vid Edvard Griegsgången. Ett äldre hus med ny fasad. Nedan ses nyrenoverade fasader mot Edvard Griegsgången i kvarteret Halden.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

DELOMRÅDE 4

Bostadsområdet

Kv. Tönsberg. Byggherre: AB Svenska bostäder, arkitekt: AB Svenska bostäders Arkitektkontor, 1974.

Övriga byggnader

Tönsberg 4: Daghem och kvartersgård: Byggherre: Stockholms fastighetskontor. Arkitekt: Abramson Arkitekter AB, 1973.

Områdesbeskrivning

Delområde 4 består av kv. Tönsberg och grönområdet/friområdet i nordväst upp mot kv. Holmenkollen. Området har inte genomgått några större renoveringar och är välbevarat i ursprungligt skick. Områdets fasadfärg är ockragul. Fasadelementen har en mer varierad struktur med omväxlande släta och grova ytor som liknar spritputs. Även gårdsmiljöer och komplementbyggnader har bevarats oförändrade. Ett senare tillskott är de ventilationskanaler som placerats på gavelfasaderna och löper vertikalt från bottenvåning till tak. De är inklädda med grå mineritskivor. Taken har kompletterats med fläktaggregat. I grönområdet ligger en förskola och en nerlagd kvarterslokal med förspikade fönster. De är uppförda på 1970-talet och har bevarat ursprunglig karaktär.

Värdebärande karaktärsdrag

- Konsekvent upprepning av en industriellt producerad hustyp inom ramen för ett konsekvent upprepat stadsplanemönster i hela stadsdelen.
- Samspelet mellan naturen och bostadskvarteren med bevarade skogspartier och urbergshällar inpå husknuten som kontrast till de halvslutna bostadsgårdarna.
- Trafikseparering
- Komplementbyggnader
- Parkeringsdäck av betong i tre plan med spår av brädformgjutning.
- Medvetet sammanhållen och enhetlig färgsättning av fasader i ockragult fungerar som identitetsmarkör för området.
- Den enhetliga arkitekturen med betongelementfasader står i kontrast till den omgivande naturen.
- Ursprungliga entrépartier med tillhörande skärmtak på stålprofiler.
- Ursprungliga fönstersnickerier i trä.
-

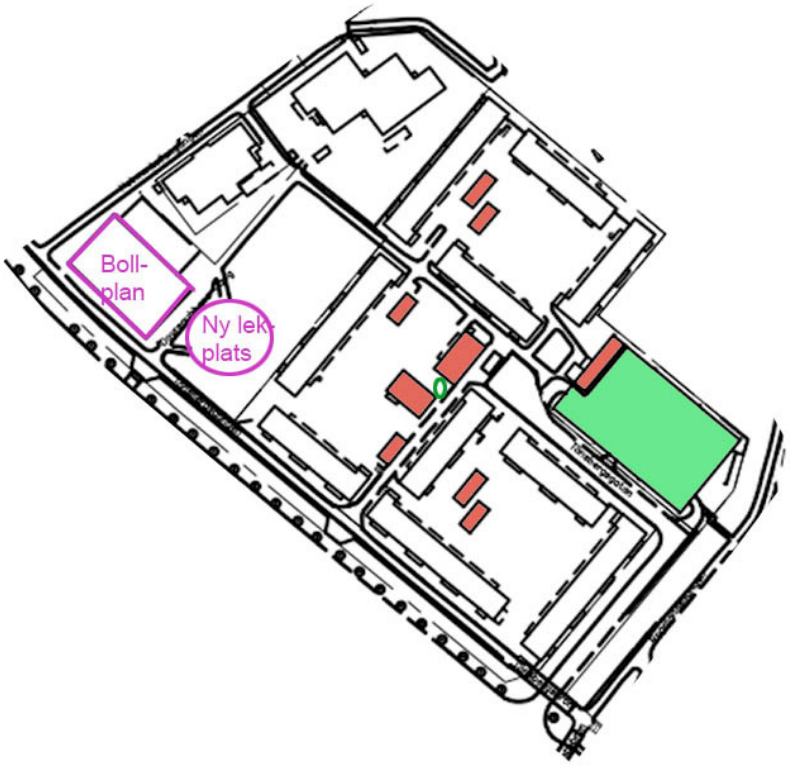

= Konstnärlig utsmyckning

= Parkeringsdäck

= Hus med påbyggd våning

= Påbyggd våning och ombyggda fasader

= Ombyggda fasader

= Gårdshus från 1970-talet

X = Plats för rivet gårdshus

= Ombyggt alt. nybyggt gårdshus

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Parkeringsdäck i tre plan. Gula spjälor av trä anknyter till kvarterets fasadfärger.

Kvarteret Tönsberg sett från sluttningen på Tönsbergsgången parallellt med Norgegatan.
Nedan t.v. ses gårdsmiljö med bevarade ursprungliga markanläggningar och gårdshus. Th. ses entréparti med träport.

Nedan ses uteplatser i markplan till lägenheterna på bottenvåningen.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

DELOMRÅDE 5

Bostadsområdet

Byggherre: AB Svenska Bostäder. Arkitekt: AB Svenska bostäders Arkitektkontor, 1973. Konstverk i emaljteknik av Göran Nilsson.

Områdesbeskrivning

I området ingår bostadsområdena i kvarteren Holmenkollen och Telemark samt en del av grönstråket/friområdet i nordväst upp mot kvarteret Lofoten. Byggnader och gårdar har inte genomgått några större renoveringar och är välbevarat i ursprungligt skick. Områdets fasadfärg är ockragult med röda hisstorn. Fasadelementen har en varierad struktur med omväxlande släta och grova ytor som liknar spritputs. I kvarteret Telemark har de gamla entrépartierna av trä delvis ersatts av nya aluminiumpartier. Komplementbyggnaderna har till stor del bevarats oförändrade. Ett senare tillskott är de ventilationskanaler som placerats på gavelfasaderna och löper vertikalt från bottenvåning till tak. De är inklädda med grå mineritskivor. Taken har kompletterats med fläktaggregat. Karakteristiskt för området är den konstnärliga utsmyckningen som sätter sin prägel på husen och gårdarna.

Värdebärande karaktärsdrag

- Konsekvent upprepning av en industriellt producerad hustyp inom ramen för ett konsekvent upprepat stadsplanemönster i hela stadsdelen.
- Samspelet mellan naturen och bostadskvarteren med bevarade skogspartier och urbergshällar inpå husknuten som kontrast till de halvslutna bostadsgårdarna.
- Trafikseparering
- Parkeringsdäck av betong i tre plan med spår av brädformgjutning.

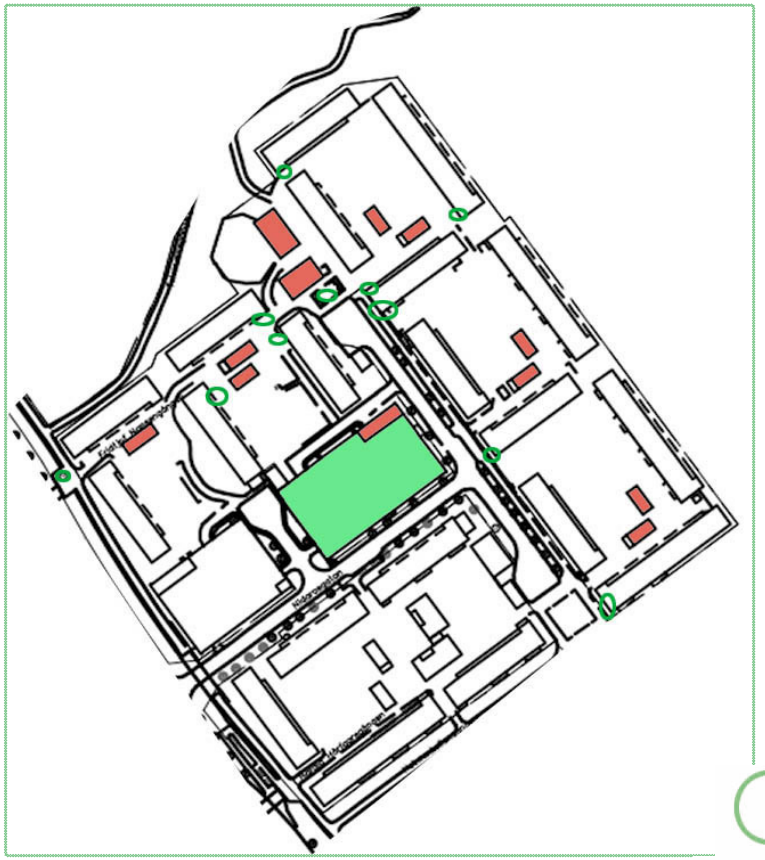

- Medvetet sammanhållen och enhetlig färgsättning av fasader i ockragult och rött fungerar som identitetsmarkör för området.
- Den enhetliga arkitekturen med betongelementfasader står i kontrast till den omgivande naturen.
- Komplementbyggnader
- Ursprungliga entrépartier med tillhörande skärmtak på stålprofiler.
- Ursprungliga fönstersnickerier i trä.
- Konstnärlig utsmyckning.

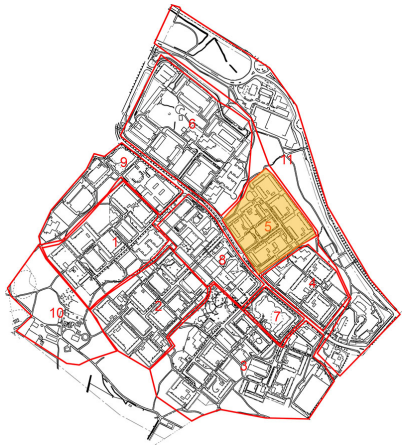

= Konstnärlig utsmyckning

= Parkeringsdäck

= Hus med påbyggd våning

= Påbyggd våning och ombyggda fasader

= Ombyggda fasader

= Gårdshus från 1970-talet

X = Plats för rivet gårdshus

= Ombyggt alt. nybyggt gårdshus

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Vy från söder mot kv. Telemark med färgstarka emaljtavlor på hisstorn.

Gårdshus i originalskick.

Detaljbild på gavelfasad.

Nedan: Komplementbyggnad i vilken det nu inryms en frukt- och grönsaksaffär i nedre plan.

Nedan; Nidarosgatan, vy mot nordväst.

Nedan, gårdsmiljö i höstsol.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

DELOMRÅDE 6

Flerbostadshus

Byggherre: HSB. Arkitekt: HSB:s arkitektkontor, György Korodi och Dietrich Hellwig, 1972

Övriga byggnader

Kv. Lofoten 4: Stockholms Skoldirektion, arkitekt: Höjer Ljungqvist Arkitektkontor AB, 1972. Ombyggnad till Dalhagsskolan 2015 av Skolfastigheter i Stockholm AB.

Kv Lofoten 6: Daghemsbyggnad. Byggherre: Stockholms fastighetskontor, arkitekt Abramson arkitektkontor AB 1972.

Områdesbeskrivning

I delområde 6 ingår kv. Lofoten, Tromsö, Stavanger som uppfördes av HSB. Byggnaderna har genom det långt drivna elementbyggandet delvis samma karaktär och utformning som Svenska bostäders hus. En viktig skillnad är att de inte har loftgångar utan i stället mellan tre och sex trapphus per hus, beroende på huslängden. De har dessutom balkongrader på gavlarna vilket skapar större variation i fasadgestaltningen jämfört med loftgångshusen. Även HSB-husen har betongelementfasader och flacka motfallstak. Husen har enluftsfönster i olika bredder, delvis försedda med smala vädringslufter. Fasadfärgerna går i mörkt guldockra över rött till rödbrunt. Sexvåningshusen dominerar. Fasadelementen har en varierad struktur med omväxlande släta och grova ytor som liknar spritputs.

Mitt i området finns Lofotenparken som består av en skogbevuxen höjd med berg i dagen.

Här ingår även skolbyggnad och f.d. kvartersgård i parken mellan delområde 5 och 6.. Parkeringsgaraget i kv. Tromsö 5 har nyligen rivits.

Värdebärande karaktärsdrag

- Konsekvent upprepning av en industriellt producerad hustyp inom ramen för ett konsekvent upprepat stadsplanemönster i hela stadsdelen.
- Samspelet mellan naturen och bostadskvarteren med bevarade skogspartier och urbergshällar inpå husknuten som kontrast till de halvslutna bostadsgårdarna.
- Trafikseparering
- Parkeringsdäck av betong i tre plan med spår av brädformgjutning.
- Medvetet sammanhållen och enhetlig färgsättning av fasader i jordfärger fungerar som identitetsmarkör för området.
- Den enhetliga arkitekturen med betongelementfasader står i kontrast till den omgivande naturen.
- Trapphus och inte loftgångar.
- Balkonger även på gavelfasader.
- Dekorativt utformade balkonggavlar av betong.
- Kvartersgård och förskolebyggnader i ursprungligt skick.

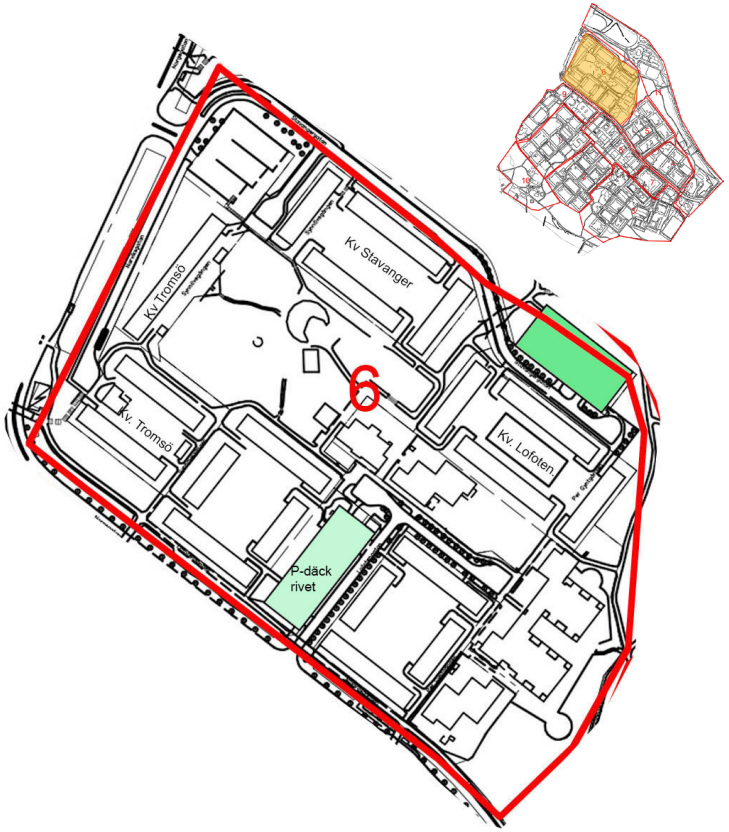

Kvartersgård och daghemsbyggnader ovan och till vänster.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Gårdsmiljö.

Vy nerifrån Husbybadet mot kvarteret uppe på platån.

Trappan upp till parkhöjden mitt i området.

Balkongraderna står till synes stabilt på marken. De har dekorativt utformade gavlar.

Detaljbild av fasadutformningen med släta partier som kontrast till ytorna med grövre struktur.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Delområde 7

Flerbostadshus

Dovre 1: Byggherre: Stockholms kooperativa bostadsförening. Arkitekt: Bengt Sundell Arkitektgrupp AB, 1988.

Områdesbeskrivning

Kv. Dovre bebyggdes 1990 av Stockholms kooperativa bostadsförening, SKB. Arkitekturen och kvarterets uppbyggnad avviker mycket från stadsdelen i övrigt och präglas i stället av den postmodernistiska stilen. Den stora kvartersgården karakteriseras av kontrasten mellan å ena sidan naturmark med urbergshällar, tallar och björkar, och å andra sidan planerad mark med gräsmattor, lekplatser och sittplatser. Den strikta trafikseparering i Husby bryts här av en lokalgata, parallellt med Norgegatan, försedd med trottoar och entréer till trapphusen. Det kan ses som ett uttryck för den diskussion om återgång till en mer traditionell stadsmässighet som präglat mycket av stadsplaneringen efter 1970-talet. Den fornminnesmärkta gamla tingsplatsens stenformationer finns kvar på gården.

Värdebärande karaktärsdrag

- Stor kringbyggd gård.
- Lokalgata med trottoar
- Fasadernas varierade utformning med burspråk och utskjutande fasadpartier.
- Varierad taksilhuett
- Putsade fasader med grov struktur, slätputsade omfattning runt fönster och portar.
- Sockelvåning av mönstermurat tegel i rött och gult.

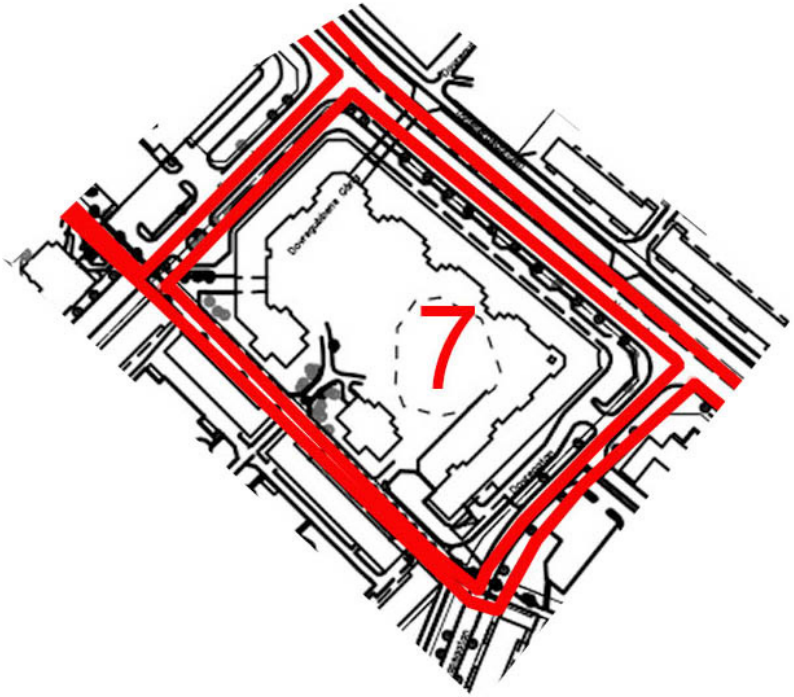

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Kvarteret Dovre sett från parkeringsdäcket i kv Bergen i centrum vid Bergengatan.

Ovan till höger: Portal mot Edvard Griegsgången, I fonden ses kyrkan och kv. Molde

Till höger: Gårdsmiljön i kv. Dovre.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Delområde 8, Centrum

Höga skivhus och lägre sammanbindande längor med butiker och servicelokaler mm.

Byggherre: Svenska bostäder, arkitekt: Ericson, Gynnerstedt, Ågren arkitektkontor AB, 1973.

Områdesbeskrivning

Delområdet består av Husby centrum i kv. Bergen och Ålesund. Husby centrum markeras av tio höga skivhus i åtta och nio våningar. De binds samman med låga längor i markplanet. I centrum finns flera torgbildningar. Dels vid tunnelbananans bägge uppgångar och vid Husbyträffen. På det torget finns restaurang och kafé och småbutiker. Vid torget finns även Husbyträffen och längs med Edvard Griegsgången bibliotek och ungdomsgård mm.

Bebyggelsen i kv. Ålesund har bevarat den ursprungliga karakteristiska färgsättningen av fasaderna, medan husen i kv. Bergen målats om i vitt och försetts med nya balkonräcken.

Värdebärande karaktärsdrag

- Edvard Griegsgången och Norgegatan som löper genom och parallellt med centrum, med fortsättning i angränsande stadsdelar, är ett uttryck för bandstadsplanen.
- De höga skivhusen i centrum kontrasterar mot de lägre omgivande bostadskvarteren
- De låga sammanbindande husen mellan de höga skivhusen skapar varierade stadsrum.
- Medvetet genomförd färgsättning (i kv. Ålesund) med ljusa fasader i gult och ljusblått med gröna, röda och blå fält som kontrast mot de omkringliggande bostadskvarterens mörkare fasader.
- Markbehandling med hårdgjorda ytor av betongplattor och smågatsten, dekorativa anläggningar med bl.a. fontän samt planteringar.

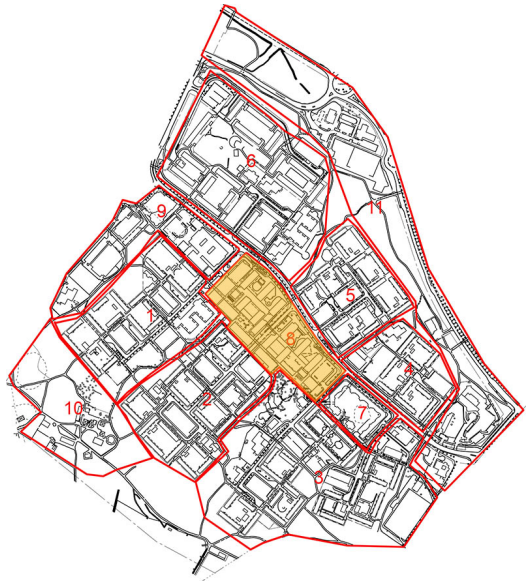

= Konstnärlig utsmyckning

= Parkeringsdäck

= Hus med påbyggd våning

= Påbyggd våning och ombyggda fasader

= Ombyggda fasader

= Gårdshus från 1970-talet

X = Plats för rivet gårdshus

= Ombyggt alt. nybyggt gårdshus

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Ovan: Torg vid Husbyträffen med sittplatser runt en fontän.
Nedan: Edvard Griegsgången vid Husbyskolan med bron över Trondheimsgatan. Till vänster ses livsmedelshallen.

Ovan: Skivhusen i centrum står på rad. I förgrunden ses den nedsänkta Norgegatan.
Nedan: Tunnelbanestationen i södra uppgången. Skivhusen i kv. Bergen i bakgrunden,

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Delområde 9

Bad- och idrottsanläggningar

Bislet 1: Husby idrottshall. Byggherre: Stockholms stad, Lennart Lisjö AB trädgårdsarkitektkontor, Ericson, Gynnerstedt, Ågren arkitektkontor AB, 1972

Bislet 2: Husby Ishall. Byggherre: Stockholm Stad, arkitekt: Gyllenpalm & Sohlman arkitekter AB, 2000.

Nidaros 2: Husbybadet. Byggherre: Stockholms stad, arkitekt: Projektplanering arkitekter AB, 1997.

Skola, förskola

Nidaros 1: Husbyskolan, byggherre: Stockholms skoldirektion, arkitekt: Ericson, Gynnerstedt, Ågren arkitektkontor AB och Lennart Lisjö AB trädgårdsarkitektkontor 1972.

Bislet 3: Daghem (Förskolan Trollskogen), Byggherre: Stockholms fastighetskontor, arkitekt: Abramson arkitekter AB 1973.

Områdesbeskrivning

Delområdet består av kvarteren Bislet och Nidaros i nordvästra änden av Husby i riktning mot Akalla. Idrottshallen och ishallen samt förskolan är placerade i ett grönområde som utgör gräns mot Akalla i förlängningen av bandstaden. De har karaktären av ”hus i park”. Skolan och Husbybadet ligger efter varandra i förlängningen av Husby centrum.

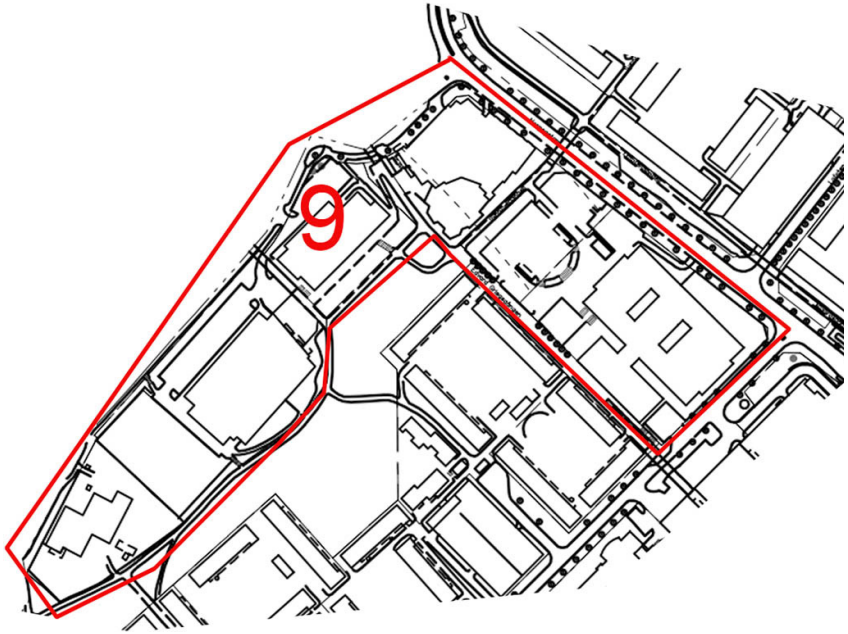

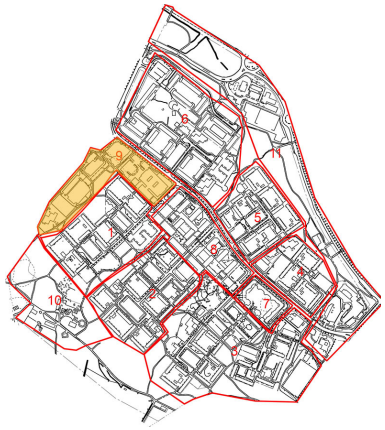

Värdebärande karaktärsdrag

- Samlat aktivitetsområde för fritid och idrott i gränsområdet mellan Husby och Akalla.
- Ishallens välvda takform med limträbågar i stommen.
- Husbyskolan och Husbybadet vid Edvard Griegsgången i förlängningen av Husby centrum.
- Välbevarad förskolebyggnad i sydväst.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Ovan: Husby ishall.

Ovan: Idrottshallen från 1970-talet.

Nedan: Husbybadets fasad mot norr.

Nedan: utomhusdelen av Husbybadet med äventyrsbad.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Delområde 10

Delområdet omfattar Husby Gård med närliggande fornlämningsområde i nordväst.

Husby Gård har gett stadsdelen dess namn och är den yngsta bland kvarvarande gårdar på Järvafältet. Husby gård bildades under 1800-talets första hälft genom en sammanslagning av mark från granngårdarna Akalla och Granby. Huvudbyggnaden är daterad till 1840-talet.

Värdebärande karaktärsdrag

- Husby gård är belägen i sluttningen ner mot Järvafältet.
- Utsikt över Järvafältet från Husby gård.
- Äldre träbyggnader målade i falurött.
- Sadeltak täckta med lertegelpannor
- Senare tillkomna byggnader anknyter med materialval och färgsättning till den äldre bebyggelsen
- Fornlämningar i närheten visar på bebyggelsekontinuitet sedan bronsålder och järnålder.

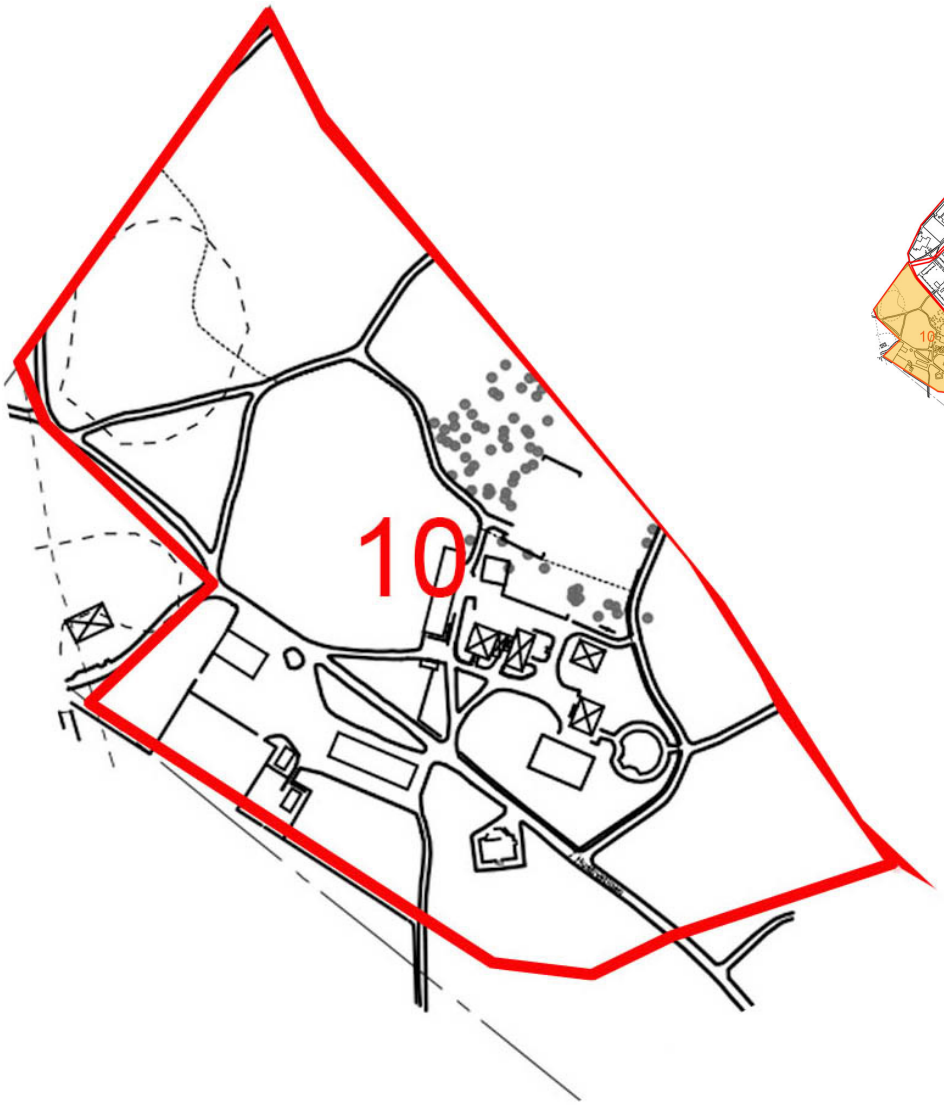

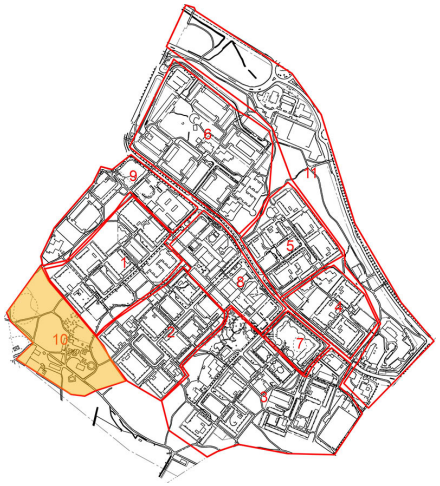

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Ovan ses den gamla mangårdsbyggnaden på Husby gård.
Nedan: Ekonomibyggnad återuppbyggd efter brand.

Plaskdamm i anslutning till Husby gård och Järvafältet i bakgrunden.
Nedan: Vy upp mot Husby gård.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

DELOMRÅDE 11

Verksamhetsområde

Hamar 1: Byggherre: Statoil Detaljhandel AB, Arkitekt: J. Oskarsson, 2001

Hamar 2: Byggherre: Mcdonalds, arkitekt: Brunnberg och Forshed Arkitektkontor AB, 1998

Hamar 3: Good morning hotell, byggherre: Ibis, arkitekt: Equator Stockholm AB, 1998

Rogaland 1: Byggherre: Stokab, arkitekt: Byggteknik Karle AB, 2002

Sätesdalen 1: Förskola, byggherre: Stockholms skoldirektion, arkitekt: Abramson arkitektkontor AB/Arkitekthuset, 1979.

Sätesdalen 2: Byggherre: ABV Fastigheter (Logic-Line huset), arkitekt: Lönngren arkitekter, 1987

Röros 1: Byggherre: Tandem computers AB, arkitekt: Ericson, Gynnerstedt Ågren arkitektkontor AB, 1983

Områdesbeskrivning

I nordöstra delen av Husby sträcker sig delområde 11 nedanför Husbyplatån. Bebyggelsen är tillkommen från 1980-talet och framåt. Vid cirkulationsplatsen i norr närmast Hanstavägen finns bensinstation, lågprishotell och snabbmatsrestaurang, samtliga med nära koppling till motorvägen E4. I södra delen av området finns stora kontorsanläggningar som ligger nära arbetsplatsområdet i Kista. Kontorsbyggnaderna från 1980-talet är goda exempel på 1980-talets postmodernistiska arkitektur. Hotell, bensinstation och snabbmatsrestaurang är exempel på typhusarkitektur som signalerar ett varumärke.

Värdebärande karaktärsdrag

- Verksamhetsanknuten bebyggelse kopplad till motorvägen.
- Kontorsanläggningar i postmodernistisk stil.
- Varumärkesarkitektur.

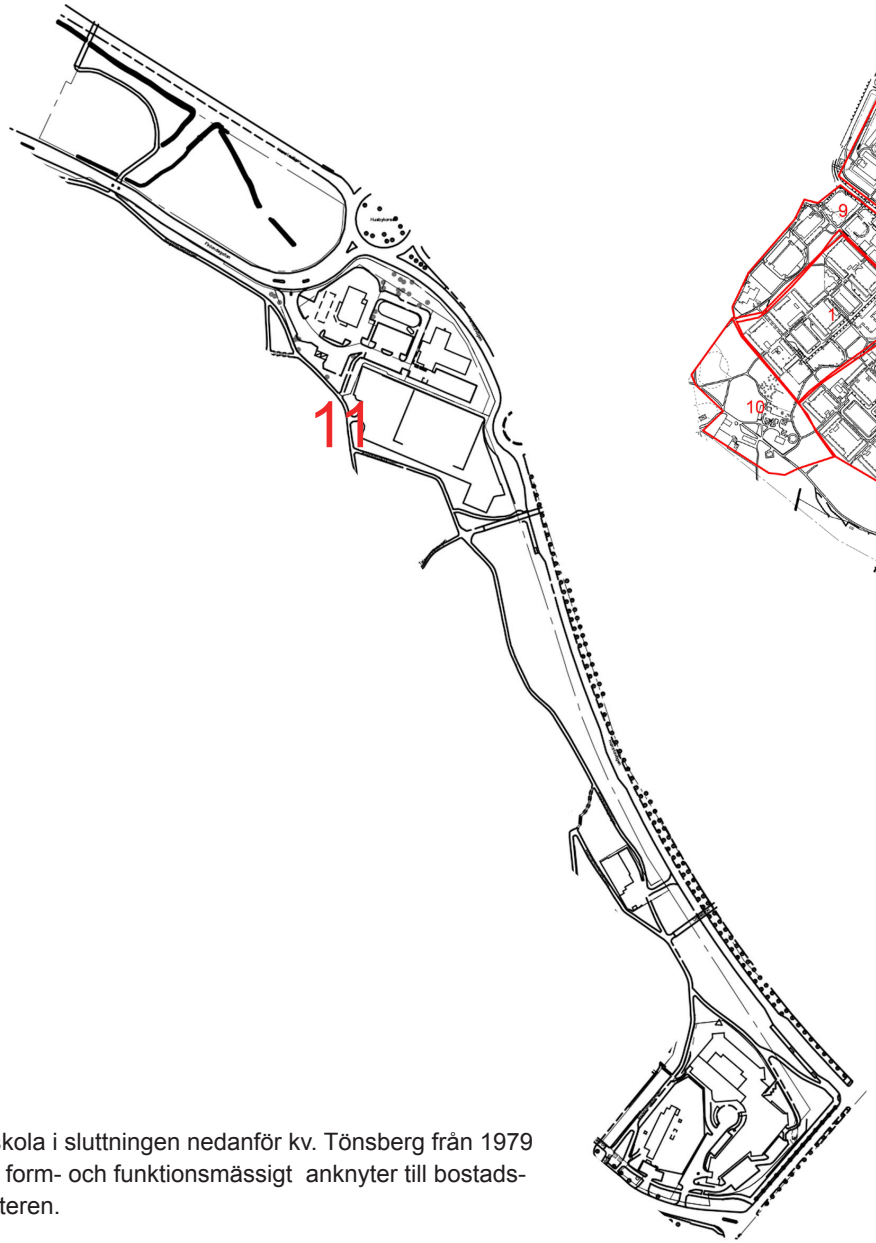

- Förskola i sluttningen nedanför kv. Tönsberg från 1979 som form- och funktionsmässigt anknyter till bostadskvarteren.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

I förgrunden ligger bensinmacken. I bakgrunden ses hotellet.

Det s.k. Logic-line-huset från 1987.

Tandem data i kv. Röros från 1983.

Hotellet från 1998.

Med nybyggda bostadshus norr om Hanstavägen har generalplanens intentioner brutits. Enligt den skulle bostadsområdet hållas söder om vägen för att inte störas för mycket av buller från E4.

I backen upp mot kv. Tönsberg ligger en förskolebyggnad från 1979. Det är en låg gul tegelbyggnad med flackt sadeltak. Arkitekter var Abramson arkitektkontor AB.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Källor och litteratur

Tryckta källor

Atmer, Tomas, Dergalin, Igor, ”Dispositionsplan för Norra Järvafältet”, Arkitektur, nr 1 1969, Stockholm: Byggmästarens förlag, 1969.

Bedoire, Fredric, Den svenska arkitekturens historia 1800-2000, Stockholm, Norstedts, 2015.

”Husby: Bostadsområde på Järva. AB Svenska bostäders arkitektkontor”, i Arkitektur nr 5 1975, Byggmästarens förlag: Stockholm, 1975.

Höjer, John, Ljungqvist, Sture, Poom, Jaak, Thörnblom, Ingvar, ”Vällingby, Tensta, Kista, vadå?”, Arkitektur nr 2 1977, Stockholm: Byggmästarens förlag, 1977.

Kulturmiljöanalys, En vägledning för användning av DIVE, Riksantikvaren, Oslo, 2009.

Rekordåren: en epok i svenskt bostadsbyggande, redaktör: Thomas Hall. Karlskrona: Boverket, 1999.

Sax, Ulrika, Kista: den tudelade staden, Stockholm: Stockholmia, 2013.

Stockholm utanför tullarna, nittiosju stadsdelar i ytterstaden, redaktör: Göran Söderström, Stockholm: Stockholmia förlag 2003.

Söderlind, Jerker, Skoglund, Per, Stockholms satelliter, rekordåren 1960-1979, Stockholm, Byggförlaget, 2000.

Östberg, Kjell, Andersson, Jenny, Sveriges historia 1965-2012, Stockholm: Norstedts, 2013.

Wiklander, Johanna, ”Järvafältstävlingen”, i Arkitektur i förändring, A4, ELLT, Coordinator 1954-91, redaktör: Claes Caldenby, Stockholm, Svensk byggtjänst, 2000.

Otryckta källor

Kvalitetsprogram för förnyelse av Husbys bostadskvarter, Svenska bostäder 20120214.

Stockholms stad, Stadsbyggnadskontoret

Bygglovsritningar och Stadsplaner

Generalplan för Kista, Husby och Akalla. Pl. 7160.

AB Svenska bostäders arkiv

Ritningar

Arkdes arkiv.

Husby bofakta, 1974.

Internet

www.digitaltmuseum.se: fotografier ur Arkdes arkiv, Fotograf Sune Sundahl.

www.historiskakartor.se. Ekonomiska kartan 1951.

https://www.svenskabostader.se/var-historia/omraden/husby-akalla--tidernas-storsta-byggprojekt/

Övrigt
Platsbesök med byggnadsinventering och fotodokumentation i oktober och november 2017 samt i januari 2018.

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2018-02-01, Dnr 2016-19140